

Költözködéskor nélkülözhetetlen a lakásbérleti szabályok ismerete!

LAKÁSBÉRLETI SZABÁLYOK

Összegyűjtötte és magyarázta
Dr. PONGRÁCZ JENŐ
budapesti ügyvéd.

Tartalmazza Budapest-székesfőváros lakásbérleti szabályrendeletének hiteles szövegét és magyarázatát. Illeték szabályokat. A kapuzárási, víz- és gázsabályokat. Teljes joggyakorlatot stb., stb.

Harmadik teljesen átdolgozott kiadás.
Mindenütt kapható. Ára kötve 3 K 20 fillér.

Megjelent a Magyar Törvények, Franklin-Társulat zsebkijáadásának gyűjteményében.

Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) R.-t.-nál,
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

Eredeti nagyság 20 x 28 cm. Törvényesen védve. Tetszés szerint falra is függeszthető, asztalra is állítható.

Őrizzük meg hősi halált halt kedveseink emlékét!

A világháború majd minden családból kiragad egy-egy kedves hozzátartozót, kinek emlékét szívünkbe zárva, feledni nem tudjuk. Ezeknek a dicső halált halt hőseinknek emlékét megörökítendő, igen diszes, szép kivitelű fényképtartó keretet, (fekete moiret alapon, ezüst nyomással) melybe hősi halált halt kedveseink arcképét elhelyezhetjük, egy levelezőlapon történő megrendelésre bérmentve küld

Méhner Vilmos kiadóhivatala,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Ára 2 korona.

Jótállás a biztos eredményért!
Patkánin tökéletes biztos patkányirtószert (nem mérgező) emberre és háziállatokra nem veszélyes. **Reitter Oszkár** nagybecskereki ny. ököpályány és fajbaromfitenyésztőnek tulajdona. 1 doboz 3 kor. Ismertető leírás kéresemre küld a Patkánin-gyár egyedüli elárúsítója, a **Torontáli Agrárbank R.-T.**, Nagybecskereken.

Olvassa a hirdetéseket

A legkellemebb otthoni szórakozás, egy

„WÁGNER“-beszélőgép

Tölcséres vagy tölcsér nélküli!

Gyönyörű kiállítású finom díófa vagy mahagóni szekrény. Szabadalmazott hangverseny-hangdobozzal felszerelt. Rendkívül erős, zajtalanul működő óraműszerkezeete évekig tartó használat után sem szorul javításra. Hangja erős, tiszta és élethű. — Ára 1000 darab acéltűvel (lemezek

A „Wagner“ hanglemezek a legjobb gyártmányok.

Elsőrendű minőségű anyagból készülnek, miáltal hangvisszaadásuk tökéletes, tiszta és élethű. A 25 cm. átmérőjű, rendkívül dupla hanglemezek árba 6 kor. Erős-hangu játszóit 1000 darabja 10, 15- és 20- K

nélkül) 100 kor.-tól 500 kor.-ig. | Lemezalbumok, a lemezek elhelyezésére finom kivitelben darabja csak 6 korona.

CSÁRDÁSKIRÁLYNÉ

Álom, Álom
Te rongyos élet
Egy a szívem, egy a párom

Három a kislány
Oh be durgás
Árva a ház
Drága szép muzsika
Tavaszi felhők
Már vége, már vége
Dal a három kislányról
Mágnás Miska, Hopesza Sári
Ozintányeros caudar világ
Háborús felvételek
Katonasora I. és II. rész
Tábori ének I. és II. rész
Hánért I. és II. rész
Bakánóták I. és II. rész

Katonánóták I. és II. rész
Oslilagényes nyári éjjel volt
Nem látlak én téged többé
Még kérem a liszes molnárt
Egy katona temetése
Kard és róssa
Estére intul az ezred
Vaskrnap város a bakámat
Messze mentél nagyon, messze
Darumadár elszállsz dél felé
Összel arra ébredünk
Felmegegyek az Urstenhez
Kalapomon piros róssa
Tyűh, Ne kúnya jókedvem van

Megjött a Sári
Harminckettős bakagerek
Kerekes András
Ácsi cigány
Buzeka tetőn
Kárpátok gerinczein
Zokogva sir az ősi szél
Mikor az est mesélni kezd
Zsuzsi kisasszony
Lesz még ünnepe ezen a világon
Tiszaparti nóták
Egyszer mentem el a bálla
Stb. stb.

WÁGNER

«Hangszer-Király» országsszerre elismert elsőrendű magyar hangszerek és beszélőgépek áruháza
Budapest, VIII., József-körút 15.
Fényképes lemez-jegyzék ingyen. Telefon: József 71.

18. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, MÁJUS 6.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A «Világkrónika»-val együtt negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-határozott viteldij is csatolandó.

A háborús helyzet megértéséhez nélkülözhetetlen kézikönyv a

ZSEBATLASZ

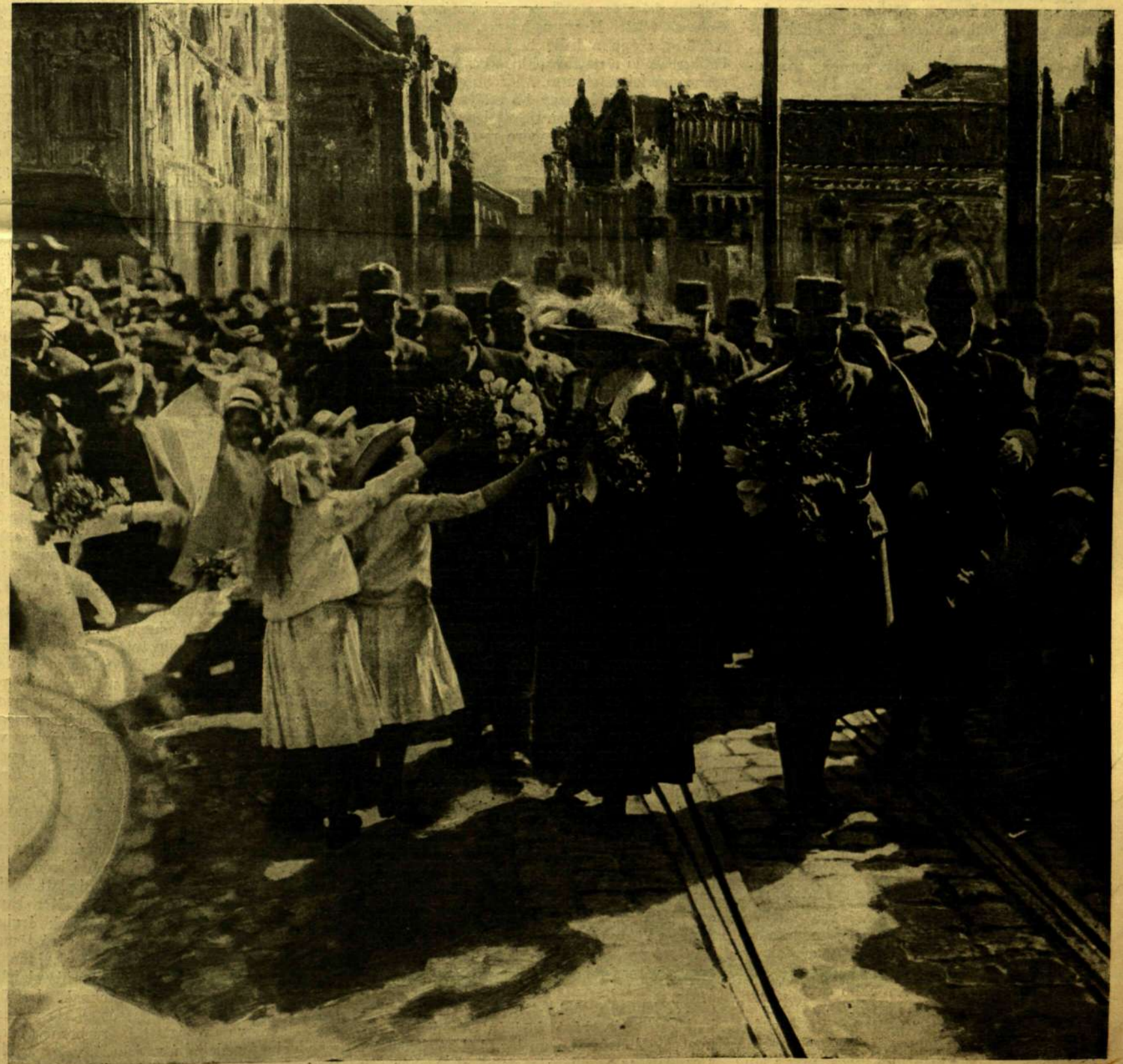
1917. évre.

HUSZONKÉT igen érdekes földrajzi, külpolitikai, közgazdasági, statisztikai és háborús vonatkozású cikkel, nyolc kisebb, négy nagy színes térképpel és színes grafikonokkal.

Ára 3 korona 60 fillér.

A Magyar Földrajzi Intézet r.-t. kiadása.

Kapható:
Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál,
Budapest, VI., Andrássy-út 21. és a
Franklin-Társulat (Méhner Vilmos-féle) könyvkiadóhivatalában,
Budapest, IV., Egyetem-u. 4., valamint minden könyvkereskedésben.

A KIRALYI PÁR FOGADTATÁSA BOZENBEN. — Schumann testvérek felvétele.

AZ AMAZONKIRÁLYNŐ.

REGÉNY. — IRTA PEKÁR GYULA.

(Folytatás.)

A többi méltatlankodva csóválja a fejét: óh a nagy ravasz, mi mind rajtavesztünk s ő, Zetes, módját ejti, hogy túladjon a nagy ünnepra szánt portékáján! Theseus int Phorbának: «Hamar, nagy érezolvastó máglyát gyújtatok oda az Artemis-fok tetejére a sziklák közé», — aztán Jasonhoz fordul:

— Én hát megyek. Te az Argoval itt vársz rá! Apollo e szent partján, a míg csak Heraklesz ide meg nem térek. És most fel a tűz köré, hellének, gyarmatosok és barbárok főemberei, — a tervet beszéljük meg...

Remeg a lég, zúg a máglya, a lángnyelvek egymást perzselve sárgán nyúlálnak fel a kékbe... A főemberek körben guggolnak a tűz körül. Theseus végzi:

— Tehát mindannyian egyszerre és együtt indulunk. Együtt hajózunk az Ephesus előtti Samos szigetéig; én ott teli hold napjának estéjén elhagylak benneteket s Zetessel kettesben ladikón átvitorlázok Ephesus alá... ti azalatt a samosi hegyek mögött rejtőztök a lakatlan vad öblökben s ott maradtok éjfel előtt. Mire a kisebbik csillagszekeré felpályát kerül a sarkesillag körül, vitorlát vontok s elindulok... Addig én is rátalálok Heraklesre, végzek vele, felkeltöm őt. Éjfel után... hogy is mondtad, Zetes?

Az aranyműves szuszogva magyarázza: — Éjfel után hág tetőfokra az ephesusi mámor. Ekkor arany trónuszéken hozzák ki, nem az istennő új aranyozóbrát, hanem az ósrégi szőlő-fabálynót s az egész menet, a királynő, az amazonok, a férfi-ségedesapatok s a sok-sok tizezernyi asszony nép a kolophoni kapun át mind a Kaystros torkolata melletti homokpartra, a tengerhez fut le, — itt a nők csipőig beállnak a természetű vízbe s úvöltő fohász-szal öröngyve tárják karjaikat a teli hold felé — Theseus felbeszékli őt:

— A megbeszélte terv szerint ekkorra nektek ott kell lennetek, hogy Phorbás vezérlete alatt vízi és földi rohammal csapjatok le a mámoros városra. Elfoglaljuk a kincses Ephesust, az amazonóvot és bárdot visszakapjuk s a mi a legfőbb, a vendégül jött amazonkirálynőt elfogjuk... Megértettétek?

Nó a lángok dühé, de a szemek még e fényben is jobban csillogtatja a zsákmány kincses reménye. Felugrának. Poseidon fia is felkel:

— És most a nagy fogadalmam itt Apollo színe előtt!... A ki az ő s az én hívem, az most mind idejőjön s egy darab érezolvastó vessen bele ebbe a tűzbe: a kinek több van, kardot, tőrt, szekeret, a kinek nincs, legalább is egy lándsza vagy nyílhegyet. Úgy... Kezdtétek! Aztán jól nézzétek: miként e fegyverek, úgy olvadjanak egybe minden mi ereink...

Szilaj a mozgalom köröskörül. Érkeznek már siető ladikók a tengeren maradtak is. A hellének fölös pengéiket, csatákészletet vonják elő, a barbárok kurjantva hágnak hajlott lándszaikra, hogy a rézhegyet letörjék. Mygdon s az ő brygjei, no meg a skythák, argippaeusok e letört hegyre elsőb a karjukba döfnek s a kiömlő vért a maguk ritusa szerint gondosan a dárдавégre kenik, aztán tiszteltudóan várnak, a míg a sor reájuk kerül. Theseus lép elő, kihúzza aranyarkolatú kardját, — a hűvelybe a kékés amazonpengét csúsztatja bele, aztán a régi díszes szabályát elsőnek ünnepélyesen tűzbe veti. Utána Jason, Phorbás s a többiek... csakhamar tömegesen villan mindenfelől a lángokba sívító sok nyíl és dárdahegy. Benn a máglya közepén a tűz lángsátor alatt egyre nő a tüzesedő, hovatovább egybeolvadni kezdő érezolvastó. Phorbás kiált: «Ki van még? Siessetek! Theseus felemeli kezét. Mygdon tudja már, jön a kremni óriásokkal. Dorong a kezében, — addig csépelik a tüzet, míg a láng csak füstbe nem fúl.

— Rajta most!

Lüktetve vöröslik a szirtfok szélén az izzó nagy formátlan érezolvastó. Az óriások alája támasztják a feszítőrudakat s egyetlen hatalmas lendítésre beledöntik az alatti mélységes tengermélybe. Theseus bevárja a gőzölgő fel-törő víz sístergését, aztán dörögve szól:

— Egyek vagyunk: majd ha ez az érezolvastó újra felvetődik, akkor, de csak akkor szakadunk el, — előbb nem! Indulunk!

Bácsú. Poseidon fia megöli a síró hű Myrtot: — Haza, agg Menesthes, vezesd őket haza a fekete Theorison; a tizenhárom élt s a két halottunkat is. Csak vigyázatok, észbe vegyétek, mit ígértünk Aegapámnak, a királynak, győzelem esetére: valahogy fekete vitorlával ne érkeztek Athenéle!

VI.

A HOLD LEÁNYAL.

A két utas óvatosan lépett ki a vadfüge, babér és myrthuserjéből. Úttalan utakon lopódtak fel a tengertől az erdei bozótban át az Ephesus feletti Koryssus-hegyre, de Zetes jól számított: épp a kellő helyen, a gerinczetön bukkantak ki a magnesia kapuhoz vezető poros magnesia országútra. A kisebbik Ázsia Holdországainak évi legnagyobb estéje volt s még mindig temérdek idegen sietett le az innen már csak alig egy nyílvölgyre meredő hatalmas városfalhoz. Jöttek, ki gyalog, ki lovon, ki deszkakerekes parasztszekerrel s ki fullajtáros, biborfüggönyös elefantsonthorszékben... Az aranyműves hevesen rántotta vissza a szürke rabszolga khitonos Theseust az olajlomb mögé:

— Vigyázat, uram, ez ósmer, ez a Kyprus-szigeti kilencz király közül az egyik, névszerint Almanassar, rendes nevem... Elment! No hála az isteneknek, pillanatra üres az út, bocsáss meg uram, de most majd neked fog kellenni a hátadra venni ezt az én hátú boltocskám. És aztán azért is bocsáss meg, uram, ha a czél érdekében feledem majd a kötelességet s úgy bánok veled, mint közönséges rabszolgámmal. Hej amíg is igen nehéz lesz, nagyon nem rabszolgatorma vagy te!... És valahogy csak hellén szót ne ejts, főként pedig hellén isten nevének ne említsed!

Zetes sietve szíjazta fel a hatalmas vállakra az aranyművelettel teli fiókos áruldát. Theseus azalatt a köréjük táruló kép szemléletébe merült. Mögöttük nyugat felé csiszolatos smaragd-ként zöldelt a tenger olvadó safríjában Samos a maga élesen metszett bérzsfalaival s e smaragd-szigetre most öntötte ki az esti bácsú izzó aranyát a hegyekről legördülő napkorong. A forró pompa sárga folyóként ereszkedett alá a bérzsfalról s lassan az egész tengert elárasztotta, aranyvízzé változtatta. Ott, ama hegyek mögött rejtöznek a hajók, — csak el ne kesse-nek! sügta az aggódó aranyműves... Kelet felé ibolyaszíne komolyodtak a Messogis-hegység ritmikusan lágy lendületű, vidám völgyei, arra északabba rózsaszínűre vált a Tmolus csücsán a tavasi hó, mely már-már a völgybe kíváncsított, hogy a mindennél híresebb és becésebb hó-aranyat mossa és hordja le patakjaiban Ephesus alá. Beh más vidék ez, mint a höní Kithéiron, Helikon és Parnassus férfiasan zord tájai! — itt az ázsiai Asszonyországban még a hegyek is puhábban omolnak, szinte nőiesen simulnak völgyekké, itt a szél nem csip, csak czirógat, a lég balzsama álomba ringat. A széles völgy túlsó oldalán fényes fehér kígyóként sokszorosán tekerődzik a Kaystros folyó, hogy a város falai alatt a tenger kéklő aranyába torkoltassa a maga édesvízi zöld-entról ragyogását... Theseus előbbre lépett: lentről a völgy-katlanból sziporkázó ködként áradt fel az ünneplő Ephesus bujameleg, kábító lehellete, s ez alatt az ezerillatú gőzfelhő alatt akár egy túlfűtött kemence, lihegett, zúgott, morajlott

az óriási város. Fojtott sikolyok szálltak fel az ezernyi utcák ki-kigyuló világi közül, a balzsamos légben sóhajok úsztak, csókok pi-hegtek, kacajok ölelkeztek... Zetes fontoskodva magyarázta:

— Láthatod uram, nagy város ez, nehéz itt eligazodni, de én bennem bizhatsz... Hatalmas falak, úgy-e? három kocsit elhajthat a tetejükön egymás mellett, hja ezeket még Assur-Upallit és Vul-Lush ninivehi királyok mesterei építették... S a bástyás kapuk! sok van s kivált ma mindeniknél nagyon vigyáznak az idegenekre, — ez itt lenn a magnesia, jobbra az alabandai, — odaát az éjszaki oldalon ép velünk szemben sötétlenek a kolophoni kapu tornyai, ez fontos, mert erre fogunk éjfel után a menettel s az egész lakossággal a városból kivonulni a tengerhez... aztán ott jobbra nyílik a Sisyrbé Negyed kettősen bástyázott sardesi kapuja. Erre fog érkezni az amazonkirálynő, — ott a kapú mellett láthatod mindjárt, az a nagy épületnégyeszőg! az amazonkaszárnyát... Nos, itt kezdődik s erre felénk kanyarodik a Szent Negyed. Láthatod, külön hatalmas város ez, papi város, temérdek utcával, csarnokokkal, mellékszentélyekkel s a herélt megabyz és gall papok palotáival... valamennyi fölé magaslik azonban amott a Nagy Istennő oszlopos templomának az aranyteteje. Idébb erre felénk a Szent Negyed egy nagy kertben végződik, ez a szent Ortygialiget; temérdek palota, kéklik rejtézik itt a lomb alatt, itt laknak a szerzeteknek a Nagy Istennő szent leányai, számszerint haterzen... Most következik az előkelő Smyrna negyed, ez a szentély itt lenn jobbra alattunk, a trallsi kapu mellett, a kyprusi Szakállas Astarte temploma, ide szoktak az előkelők esküvőre jönni... Még errébb itt a város közepén az a palotával sűrűn beépített kettős magaslat a Prion és Lepre-Akte domb, a kettő közt az az aranytető az Omphale királynő palotája. Ez már a hajósok tyrusi Samorna negyedére, a Molokh-templomra s azontúl a tengerre néz ki. Amott a tágas kikötő...

Theseus felgaskodott: — Ott kell betörnien Phorbásnak! — Hej, csak sikerüljön, uram! Sok ott a kincs abban az árboczerdőben; nézd, csupa byblói mesterektől épített erős gaulos, kymba és barakh-hajók, telve Tarshish és Ophir áruival, — van ott olyan jármű, a mely e hispán Gadesből jövet ezüst horgonynyal érkezik, csak hogy mentől több ezüstöt hozhasson haza... igen, de mind e kincses hajókat sidoni kapitányoktól vezetett páncélos lembi-gályák és gyors kirkarah-stromaszádok őrzik s ezek nem adják ingyen a zsákmányt...

Az aranyműves elhallgatott. A városból egyszerre egy lélegzetre szállt fel egy kiáltás, elemi erővel hömpölygött a magasba tizezrek örömszava, — minden kar a légben ujjongott s a Tmolusra mutatott, melynek gerince mögül a várva-várt teli hold vetette fel mámoros vörös arcát. «Siessünk, uram! Mentek s a gyengülő naplemente s az erősödő holdtölti fényben hamarosan a magnesia kapu elé értek le. Az embernői vörös sziklanégyzetekből rakott falak itt temérdek bástyává négyszögösödtek s a kapú, akár egy hegybe fűrt alagút, ezen vezetett át, — felette az Asszonyország jelvénycéjé egy kőből faragott méhkas díszlett. Mint fecskefészkek sok apró épület tapadt a kapubástya külső falához: koresmárosok árultak gránátalmabort a bebocsátásra váró tömegnek s Izrael országabeli ruhaüzerek kínáltak phryg sípkát, lyd falárt, szandált, s illatolajokat a csinosodni akaró zarándokoknak. Legtöbb dolguk volt persze a lármás borbélyoknak, ezek sürögve villogtatták rézborotvájukat, melylyel a fogadalmi útra érkező, vagy egyáltalán először jövő zarándokok haját és szemöldökeit szedték le... odább egy véres már-

ványú oszloposarnokban a Nagy Istennő külpapjai működtek: üzletszerű sietséggel ölték le s nyúlták meg az először jövő zarándokoktól követelt áldozati kosokat, melyeket a városon kívül kellett áldozni. De az önző s a hívőket zsaroló papok bizony csak éj hogy egy csülkőskét dobtak az oltár tüzébe s a szent szabályok ellenére semmi húst se akartak az áldozóknak kiadni, hanem az utolsó bordáig mindent a maguk hasznára igyekeztek megtartani, a miből persze csúf veszekedés és fohász helyett káromkodás lett; a messze földről jött zarándokok végre is duzzogva térdeltek le, immelámmal húzták a ritushoz képest a korbát s fejükre s kedvetlenül hadarták el a köteles mondókat: «Nagy Istennő, ne haragudj, legközelebb majd többet hozok»... de nem egy indulatosan tette hozzá: «csak hogy sohse jövek el többet»... Zetes szuszogva tört utat a torló tömegben, a zarándokokon kívül sok hazatérő kapás, gereblyés asszony tolakodott a kapú récsa felé, csupa markos, csinos paraszti nő, olyik a hátán hozta a kis faekéjét; valamennyien becézve integettek oda befelé a rácson túlrá, hol karont tartott csecsemőkkel bőrkötényes férfiak vártak rájuk. E férfiak többnyire sápadtak, alázatosak voltak s egészben véve gyöngébbeknek tetszettek a nőknél...

— Lásd, uram, sügta az aranyműves, — most jön haza az asszony a földéről, itt ugyanis férfi helyett ő végzi a mezői munkát: férfiaknak tilos ez, a minthogy férfi egyáltalán földet nem is birtokolhat. — Ne mondd, Zetes! — Nem bizony, uram. A férfi otthon ül, vagy fon, sző, ipart űz, főz, meg, a mint látod, a gyerekre vigyáz. És semmije sincs. Legfeljebb ha a szerszáma az övé. Minden az asszonyé. Főként a föld és annak a haszna. S ha meghal az asszony, akkor is csak a leányai örökölnek utána. A fiúk semmit se.

Theseus háborodottan tört ki: — Szégyenítő Holduralom!... — Hermesre, uram, vigyázz, sok itt a kém. — De hát ezek a gyereket dajkáló bárgyú férfiak ott a rácson túl... ezek nyugodtan tűrik ezt s nem láznak fel?

— Tévedsz, uram, nevetett Zetes, — azok nem a férfiak ott... azaz férfiak, de nem a maguk gyerekeit tartják a karjukon. — Hát kinek a gyerekeit? — A nővérukéit, uram. Az unokaöcsücsüket. — Hogy-hogy? — Nagyon egyszerű, uram. Itt Asszonyországban férj és feleség nem lakik együtt, hanem kiki a maga édesanyjánál marad: itt az anya a fő, ő a családfő, itt nincs atyafiság, itt csak anyafiság van, vagyis csak az anyai rokonság számít...

— Úgy? hát az apának, a férjnek mi a joga? — Az, hogy olykor llátogthat v. ndégeként egy futó csókra a feleségéhez... már most ha a gyerek születik, azt persze nem a férj kapja, hanem a feleség tartja meg s nem a férj, hanem a feleség bátyja neveli; a férj is nevel, de ő meg a maga otthonában a maga nővérenek a gyerekeit neveli...

A rács robajjal nyílt, de csak hogy a városból kijövőket ereszszen ki: magasra málháztott taurushegyi szamarak rontottak ki s majd elgázolták Theseust. — Vigyázat, uram!... tudod-e mi az a magas málya a hátukon? Hajó, összehajtható bórhajó, a sardesi kalmárké, ők ugyanis oda-bent faváza peckelik ezeket a bórhajókat, a Kaystros folyóra eresztik, rárakják az árúkat, a szamaraikat is, s úgy úsztatnak le Ephesusba. Itt eladnak szépen mindent, a hajó lavázát is, aztán úgy számarháton, száron lazíkoznak vissza Sardesbe s ott újra kezdik...

Soká kellett a tolongó, lármás tömegben várokozniok. Theseus a rácsból a bástyaszobába láthatott be: tyrusi tízez rézmész mellett idősebb nőtisztviselő ült ott egy biborvankosos, háromlábú rézszéken. Vámfelügyelő lehetett; kemény arcú, közepös némbér, biborszegélyes talárban s izzadó, ráncos homloka körül szinten rangjelző biborszalaggal. Ő maga nem viselt fegyvert, csak egy aranykövégi pálcza-jogart tartott a kezében, de a széke mögött álló bórpancélos férfikatona a Holduralom ösmerős jelvénycéjé kettős amazonbárdot villogtatott. Theseus kíváncsian nézte: sohse látott még nő arcán oly biztos nyugalmat,

oly férimegvető fensőbbéget, mint a milyenel ez a nőtisztviselő futtatta vakengedelmeségű fegyveres férfszolgáit. Gyors szemmel itél s szóval e bortal vadászéként uszította e poroszlókat a gyanusak, vagyis a férfiak motozására, vallatására. Gyakran csóválta a fejét s egyáltalán úgy bánt ezzel a szolgálata rendelt férfinéppel, mint alacsonyabb lényekkel. Arcának keménysége csak akkor engedett fel, ha asszonyra nézett; ezekkel szóba állt, a képüket paskolta. Egyetlen egy parasztnőre haragudott meg, ennek hirtelen dühvel valami sértőt kiáltott a szemébe. — Mi az, mit mondtok neki?

Zetes a Theseus füléhez hajolt; ismételte a lyd szót, aztán lefordította: — Ezt: «oh te férfi!» ez itt a legnagyobb sértés, a mit nőnek mondhatnak, nagyobb és megvetőbb, mintha rimának káromolnak. De látod-e uram, tette aztan hozzá az aranyműves, ezt a motozást, vallatást? és hallod-e ezt a folyton ismételt «javan» és «ünim» szót? itt árulásnak kell lennie, én úgy érzem, ezek sejtenek valamit, tudják, hogy jövünk, várnak, lesnek, ezek el akarnak csipni bennünket. «Javan» és «ünim» lyd, tyrusi és egyiptomi nyelven annyit tesz, hogy «jön» vagyis, mondom, ezek minket keresnek. (Folyt. köv.)

DALOLJ.

Tedd kötelességed,	Emeld föl a lelked,
Görnyedve hajolj,	Ha lankad a test,
S ha kín tüze éget:	S szárnyad ha emelhet,
Dalolj.	Szállj, szállj örömet.

Némán te a jármot	Szállj mind magasabbra
Évszámra vonád,	Az étheren át,
Daltalanul járnod	S gondolkodnak a rabja
Kár volna tovább.	Nem léssz te tovább.

Nem hat föl a láрма
A gőzkör alol;
Álmok egét járva:
Dalolj.

Vargha Gyula.

BOKÁNYI DEZSŐ BESZÉL A HUNGÁRIA-KERTBEN.

A RÓZSA.

Elbeszélés. — Irta Gyagyó Dénes.

Az 1916-ik esztendő pünkösdjének első napján, hajnali négy óra tájban, egyik honvéd úteg a csernoviezi Russische-Gasseba fordult be s mikor az élszakasz az utca baloldalán elhelyezkedett, az útegparancsnok álljt vezényelt.

További parancsot várt.

A kezelt-legénység az ágyúk mellett ödőngött, lomhán, nehékesen, mint a ki átvirrasztott éjszaka után szeretne lefeküdni. A hajtóüzerek lovaikra hajoltak s együtt szunyókáltak velük. A tiszték felkapaszkodtak mozdonyra, vagy tengelyülésbe és közülük egynemelyik el is aludt.

Nem esoda, mert két nap óta szemét sem húnnya te senki.

Egyedül az úteg parancsnoka, Daday főhadnagy tartotta magát. Az ő eszének helyén kellett maradni. — nagy érdekekért és sok életért tartozott felelősséggel. Hogy a kimerültség le ne verje lábáról, leülni sem mert, csak nekivetette hátát egyik ágyükereknek és szanaszét bámult. Közben nagyokat ásított, megdörzsölte a szemét s hogy az álomszagaot őrzi, fűtyöréste tett.

Ezalatt az utca egyre élénkebbé vált, boltajtók kitarultak, az üzletekben sürgős-forgás támadt. Daday előtt zakatolva szaladt fel a vasredőny, mely egy virágkereskedést zárt el éjszakára. A kirakat üvegáblájába mögött női alak körvonalai tűntek elő, mint a virágokat ide-oda rakosgatta, formásan elrendezte.

A főhadnagy ügyet sem vetett rá. De amaz addig illegette magát — hol hátrahúzódott, hol előre esűszott, majd mosolygott s olyan mozdulatot tett, mintha intene, míg a tiszt közelébe lépett. Az ablakon át fiatalnak, bájosnak látszott s kissé feslett kacérsága szinte kívánatosá tette.

Kell is egy fiatal szívnek sok ingerlés, hogy tüzet fogjon!

Daday sem gondolkozott sokat. Közel esztendője, hogy nem látott kiesi lábat, úri szoknyát: dolgozni kezdett benne a vér. És habozás nélkül benyitott, hogy barátságos kössön a virágárusnővel. Tettetett esodálkozással fogadta. De a főhadnagy majd elájult meglepetésében: a hölgy, kit ő fiatalnak, csinosnak látott az üveg esalla sугarai mögött, esűnya vénleány volt, arcára az üdeséget, a pirt utálatos vastag festékreteget lopta.

Hirtelen kiábrándult s bánta az elhamarkodott kalandot. Azonban benne volt. És mivel magyar volt és gavallér, nem tudott fájdalom okozni neki. Egy rózsát kért, kifizette s átnyújtotta neki. Okosabb gondolat nem jutván eszébe, fanyar mosollyal, kissé pózolvá dobta oda ezt a banális ígét:

— Virágot a virágnak!

Egy tekintetet sem vetve rá többé, köszönt, sarkon fordult és behúta maga után az ajtót. Még hallotta távoztában a nő hálálkodását:

— Danke recht schön. Köszönöm, főhadnagy úr. Nagyon köszönöm!

Szinte bosszantotta a hangja. És hogy ne is lássa, hátrament az úteg végére, ott várta az ezredes rendelkezését. Hat órára jött a parancs, indultak tüstént. A mint Osztricia irányába, a virágüzlet előtt elhaladtak, a nyitott ajtóban állt a leány, kezében tartotta a rózsát, időnként meg-megszagolta, mintha csókolná s mosolyogva bólintott fejével a távozó katonák után. Nem is valamennyi után, csak a parancsnok után.

Mig a lejtő mélysége el nem nyelte, nézte; mig a lovak patkója csattogott s a dúrva vaskerék dűbörgött, hallgatta. Szeretett volna utánuk szaladni, hogy tovább hallja. Szívében a vér, mintha felmelegedett volna, idegei zavarosan, szabálytalanul rángatóztak, százsor százelet végytől. Agyára töprengő kérdés rohant:

— Ki volt? Mit akart? Mit jelent a virág? Aztán kétkedőn, mégis reménykedve a nők babonás hiszekénységével susogta:

— A rózsza a szerelem virága...

Bement a boltba. Tett-vett, törölgetett; majd a sárgarépa keretes, nagy tükrö elé állt. Haját megigazította, finom szarvasbőrnyoggal végigsimogatta arcát. A legszebb virágtartót színlitig töltötte friss vízzel s az ajándék rózsát belillesztette, maga elé helyezte a pultra s úgy gyönyörködött. Az egyedül, a esend mozgalmasságot teremtett fantáziájában: maga elé varázsolta a tópett ruháját, így is deli katonatisztet, a esaták hősét, ki a homlokán viseli egy pirosló forradásban vitézségének bizonyítványát. A két szemét, a mint gyujtogató sugárt szórtak rá; nevető, fehér fogait, melyek úgy villogtak, mint a harapni készülő tigris. Oh, bár beléje haraptak volna — a karjába, a vállába, akárhová!

A kilénes megzörrent, vevő jött. Fel kellett ébrednie. Bohó álmodás tűné, az eszt jőzan ereje kezdte áttörni az ábrándok rózsaszínű fátyolát. A különös forróság, a mi egy pillanatra áthívítette testét-lelkét, lassanként megfagyott, a káprázatos tündérország kietlen himezővé alakult, a hol alig van élet.

Kételkedő kérdéseket vetett fel ismét:

— Mit akarhat a szép ismeretlen? Mit velem, kinek eddig alig adott jó szót férfit? Velem, a rút, öreg leánnyal, a ki tavaszi pompájában is olyan volt a többi között, mint bogács a lilium mellett? Tréfát űzött, vagy gúnyolódott volna? Köny pattant pillája alá e lealzó gondolatra. De haragosan elutasította magától.

— Hátha a lelkembe látott? — fonta tovább az okoskodást. — Az nem olyan, mint arcom, testem — az szép és tisztá és fiatal, mint egy tizenhatéves szűz. És tele van jóssággal, tele vágyggyal, tele szerelemmel. Oh, hogy tudnék szeretni valakit vele! Nem fonyadt ajkammal csókolnám, hanem a lelkemmel, a mely elégetné, a kit ölébe veszen. Oh, hogy tudnám vele szeretni ezt a délcegez tüztértszetet...

A tartóbból kiemelte a rózsát s ajkához nyomta. Majd két ványadt karjával átfogta, őrgöngye magához szoritotta, mintha nem is néhány, útszelen tenyésző, koesonyahideg fűszál lenne, hanem forró emberi test, melyben a vér lávája száguul kemény izmokon, feszült idegeken keresztül s izzóvá teszi minden anyagot, a mely érzés befogadására képes.

Valaki jött. Ismét vevő. Hirtelen visszadugta a virágot helyére s kiszolgálta.

Ha maga volt a boltban, szemét nem vette le a kirakat ablakáról. Bohó hittet azt gondolta, hogy a főhadnagy még visszatér, ha egység nem: megnézi, vajjon őzi-e a virágát. Nem dobtá-e el lábán, mint a kacéer nők, kik csak játékot űznek a férfakkal s úgy cserélgetik őket, mint a kalapjukat, némelyik tán ennél is sürűbben. Azért vannak hűséges szívű lányok is, kik nem ismerik a csaláságot, nem hazudják a szerelmet, hanem érzik, nem amitják a legényt, egyiket a másik után.

Oh, van hűség — volna hűség, ha másutt nem, az ő szívében! Reggel óta úgy tele van valamely különös érzélemmel, melyől hol kitágu mérhetetlen boldogságában, hol elszorul, mintha kettőbe akarna repedni a fájdalomtól.

Kissé türelmetlenkedett a tiszt késlekedése miatt. Ki-kiszaladt az utcára is, úgy lesett végig rajta. De hiába bárt. Azonban száz okot is talált, a mivel mentegethette. Katonának nehé a sora — parancsolnak, engedelmeskedni kell. Ki tudja, hová küldötték, melyik veszedelmbe? Talán már harcol ismét értük, érte is — hogy jöhetne hát!

Egy tüzerkatona sietett el mellette. Annak is 1-es szám volt a sapkáján, buzérvörös színbén. Utána kiáltott:

— Vitéz úr!

Emez megállott s figyelve tekintett körül.

— Vitéz úr! — ismételte.

A katona hozzálépett:

— Tessék?

— Maga tüzer, úgy-e?

A legény bizonytalanul nézett rá, mint a ki nem érti a szót. Mégis felelt valamit:

— Kanonir, kanonir. Niksz dajes, ungaris!

Illedelmesen köszönt s tovább ment.

Nem tudhatta meg tőle, a mit óhajtott. Azt szeretete volna tudni, hogy hívják s merre van. Talán írni akart neki, talán másként férdőzni

hozzá — ilyesmii forgott szándékában, de maga sem volt tisztában, hogyan csinálja. Azzal nem törődött volna, hogy meglátják s asszonyok ócsárló nyelvére jut becsülete, hanem attól tartott: nem úgy fogadja a főhadnagy, miként ő képzele. Talán el is űzi, mint valami uticizfírat, a ki magát kínálja. Oh, ő abban a pillanatban föld alá sülyedne... Meghalna szegényében.

— Nem, ez nem történhetné meg. Lehetetlen! — vigasztalta magát szegény külvárosi hamupipőke. — Miért adta volna akkor a rózsát? Miért ad virágot legény a leánynak? Mert a leány tetszik neki. Hogy miért tetszik? Mert tetszik. Egyik azért, mert szép, a másik, mert rút. Elvégre a rúttságban is lehet valami, mi a férfi érzékét megragadja.

Es gőrosösen kapaszkodott abba a gondolatba, hogy őt, a esűnya vén leányt a deli katona megszerette.

Alkonyatkor zárni kellett az üzleteket. Így rendelte a hatóság. Az utcai járáskeles szintén tilos volt. Itt is fegyveres őrszem, amott is, kik a kíváncsiakat elterelték a nyilvános utakról. A virágüzlet vasfüggönye szintén lezuhant s az ársleány felment az emeletre özvegy édesanyjához, kivel egy szobáskában együtt lakott. Két ablakuk az utcára nyílt s ő egész este kinézett az egyik. Merengő tekintete ámulva szemlélte, a Pruton túl, az ellenséges fényzóó kisérteret, óriás sávját, a mely szélesen terült el a folyó partján, világos köntösbe öltöztetve a bujkáló patulokat is. Szinte megijedett egy-egy ágyúdörrenéstől, melynek jöttét a lobbanó torkolatfű jelentette, gyorsan tűné, mint a lápok gözében a rémes lidérczáng. Ebben a szinés hangzavarban, egyensúlyát vesztett lelkében szeméi előtt, a háttérben, Daday főhadnagy alakja emelkedett, valami misztikus köd gyérensztől lepedőjébe takarózdva.

A járőr vezetője felszólt:

— Tessék becsukni az ablakot.

Nem lehetett tréfálni. Visszahúzódott s az ablakot bezárta.

Anya a zörgésre felébredt s megróvólóg kérdezte, hogy mit csinált ilyen későig. Semmit, azt felelte. Még egyszer megcsókolta a rózsát, melyet éjjeli szekrényére állított, azután lefeküdt. Szemét behúnyta s megkísérelte, ha elaludnék. Hiába. Csak forgolódtott szüntelen. Megérintette anyja arcát, a ki ijedten felriadt.

— No? — kérdezte bosszusan.

— Alszol?

— Már nem. De téged mi lelt, hogy ok nélküli felzavarsz?

— Nem tudom. Nem bírok aludni.

— Elrontottad a gyomrod.

— Nem hiszem.

— Akkor mi?

A hánykodó teremtés szűnetett tartott, majd kérdéssel folytatta:

— Anyám, milyen lány voltál te?

— Furcsa kérdés — hát mint a többi.

— Úgy értem: szép-e, vagy nem?

— Elég szép.

— Hogy van, hogy én mégis esűnya lettem?

— A jó ég tudja, apádhoz hasonlítasz.

— Ó is esűnya volt?

— Tudod, Regina, a férfi egy sem esűnya. Csak egyik szebb, mint a másik. És a lány, akármilyen szépség, ha szegény, ahhoz megy, a ki kéri. Ez a sorsa. Szegény apád kért és én mentem.

— Szeretted?

— Istenem, igen. Megszoktam, bár nem élt soká a jámbor.

— Mondd, anyám, udvaroltak neked többen leánykorodban?

— Minő bolondos szeszély tőled ez az illetlen faggatás?

— Ne felelj, anyám, ha nem akarsz.

— De felelek, nincs titkolni valóm.

— Nos?

— Igen, többen udvaroltak. Leginkább egy sadagorai kereskedőseged. Magas, nyulánk leány, piros arcú, nyalka bajuszu.

— Ezt szeretted?

— Ó kedveltem legjobban.

— Miért nem vett hát el?

— Szegény lány voltam, neki gazdag kellett.

A család ötezer forintot összerakott, de keveselte.

— Ha igazán szeretett volna, nem hagy faképnél.

— Sirtam is eleget...

— És te szeretted?

— Nagyon.

— Mondd, anyám, milyen a szerelem? Mit érez az ember, ha szerelmes?

— Milyen? Nehéz leírni. Egyszer fáj a leány szive, máskor túl boldog; egyszer sír, máskor nevet; egyszer szomorú, máskor víg. Olyan a hangulata, mint az időjárás. Csak egyben állhatatos: mindig arra legényre gondol, a ki szeret.

— Tökéletesen így vagyok.

— Te, Regina? — álmétkodott az öreg asszony.

— Én, anyám.

— Kibe szeretted?

— Egy főhadnagyba. Ma reggel. Ő adta a rózsát is. Mikor adta, azt mondta: virágot a virágnak.

— De ő nem szerethet téged.

— Lehet, de én nagyon szeretem. Mindenre képes volnék érte. Ha idejönne s azt kérné, hogy fogadjam be, téged kilöknék, pedig te anyám vagy s azt mondanám: szép lovagom, itt az ágyad, feküdjél le, pihenj. Pihend ki kar-

jaim között annyi keserves hónap szenvedéseit. Leszek a te hitespárod, ha akarod, a szerető, mosogató szolgáló, akármid. A mit kívánsz, mindent elkövetek. Kit öljek meg a kedvedért? Mert erre is képes vagyok.

— Szerencsétlen! — tördelte kezét az anya.

— Te nem így voltál?

— Majdnem... De most már aludjunk.

— Jó. Ha tudok, alszom.

Egyik éjszaka a másikat űzte tovább, míg a június 17-iki köszöntött be.

A főtéri toronyban éjfélt ütött az óra. A félénk zenébe ezer ágyú menydörgése vágott belé, űvöltve szórva a gránátzáport orosz részről a védekező csapatokra. Két óraker egy ellenes hadosztály átűszta a Prutot s feltűzött szuronnal a várost rohanta meg. Iszonyú zűrzavar támadt mindenütt. Vértes utcai harcok, betörő és menekülő hadak itt-amott. Puskaropogás, vad ordítás, jajveszékelés nyelte el rohanó lovak patkócsattogását, ágyúkerékek, tréncocsik dűbörgését. Kelet felől kozákok lepték el a kijárást, kiket magyar huszárok atakiroztak meg s kergettek tovább, hogy utat nyissanak a visszavonuló tüzérés számára.

A polgári lakosság rémülten húzódtott lakásába, csak némelyütt hajlott ki az ablakon egy-egy kíváncsi fej s szorongva vizsgálta, vajjon mi lesz ennek a vége.

A derengő fényben egy honvéd úteg verekedte keresztül ágyúit a szőlőhegyek szorulatán s vágatva ment végig az orosz-utczán, hogy mielőbb biztonságba jusson. Daday főhadnagy vezette, sápadt arca csak előre figyelt, kivont kardján tampa, rozsdás foltok pirosoltak, a szőlőhegyi dulakodás emléke gyanánt.

A virágüzlet fölött, az emeleti ablakban egy lengő pongolájú nőalak állott, egyik kezében valami virággal integetett. A mint a főhadnagy elhaladt előtte, két karját kitaráta s idétlenül kiáltozni kezdett:

— Herr Oberleutnant, den Namen! Csak a nevét, főhadnagy úr.

De a zivatarban elveszett a hang. Tiszt, tüzerek, ágyúk három perc alatt tovatűntek. Csak a nehé szekerek recsegő görgését lehetett egy ideig hallani.

Reggel ismét esend lett. Halálos esend.

Halálos esend Regina ársleány lelkében is. A boldogtalan teremés a rózsát selyembe göngyöltte s legerősebb zárú fiókjába rejtette. Ne lássa senki, ne érintse senki. Az ő kezéből jött, az érintette egyedül. Más ne szentségtelenítse meg.

Szerelmes álmának hős királyfiát pedig bizó hittel várja.

Hiszi, hogy érte jön.

Szegény hamupipőke.

MÁJUS ELSEJE BUDAPESTEN: A TÖMEG EGYIK GYŰLEKEZŐ HELY ELŐTT. — Jelfy Gyula felvétele.

MÁJUS ELSEJE BUDAPESTEN: FIGYELMES HALLGATÓK. — Jelfy Gyula felvétele.

M. MEDEK ANNA OTTHON. — Jelfy Gyula félfotója.

MŰVÉSZEK OTTHONUKBAN.

M. MEDEK ANNA.

Önmagáról.

Önmagáról írjak? Kényes feladat elé állítottak, mert hiszen mit írhatok önmagamról, a mikor még csak alig nyolc éves művészi mult áll mögöttem? Pár adattal szívesen szolgálék és itt mindjárt előre becsáthatom, hogy mód fölött szeretem a mesterségemet és egyforma lelkesedéssel szolgálom azt, akár bravuros színpadi szerepben, akár egyszerű lírai dal megérzékeltetésében tolmácsolom a zeneköltő mondanivalóját. Minden művészi ideálomnak valom ebben a tekintetben a nagy és utólrhetetlen Lehmann Lilit, a ki világraszóló diadalmos színpadi sikereinek közepette is lelki szükségletnek érezte, hogy a «dal-t is belevonja sokoldalú művészetének a körébe, koncertdobogón hirdesse a klasszikus és romantikus dalköltők finom zenei ötvösmunkáinak örökkévalóságát. El-ellapoztatok néha Lehmann Lili memoárjaiban és ámulok-bámulok, milyen okosan és artistikusan egyeztette össze «Lecncra» eszményien tökéletes alakította a színpadi énekést az egyszerű dal lelkes kultuszával. Mennyit énekelt ez a nagyszerű asszony a hangversenytermekben dicsőséggel teli pályája scéán és mennyire fontosnak tartotta a dal intenzív ápolását már csak a művészi ízlés fejlesztése és nevesítése érdekében is!

Nem tagadom, hogy jómagam is végtelenül lelkesedni tudok Beethoven, Schubert, Schumann, Brahms, Wolf, Strauss örökség dalpoémáért és mindenkor örülök, ha a színpadi szereplés idegbontó munkája mellett, a dal-énekés studiumával is behatóan foglalkozhatom. Pihenést jelent ez számomra és üdítő oázist, egy-egy erős drámai szerep után. Sча bőségesebb alkalom nem kínálkozott a koncert-énekésre mint az utolsó három évben, a rettenetes világháború alatt, a mikor a szörnyű pusztítások nyomán fakadó szenvedések, nyomor és nélkülözések enyhítése érdekében megindított jótékonyági akciók gyors cselekvésre szólították a magyar művészvilágot is. Hogy szerény művészi képességeimmel szintén eredményesen hozzájárulhattam a nemes célhoz, ezt énekesnői pályám legszebb emlékei közé sorolom. Örülök, hogy én is kivethettem részem a honleányi kötelességek közül — boldoggá tesz

a tudat, hogy immár harmadik éve szívem egész melegevel szolgálhattam a háborús jótékonyági ügyet áriáimmal, dalaimmal... És hogy a magyar dalszerzők épen a háborús években jutottak legeredményesebben szóhoz: ennek örvendek csak igazán! Hubay, Székács Aladár, Diczl, Tarnay Alajos, ifj. Lányi Ernő, Molnár Antal, Rékai Nándor stb. a háború alatt komponáltak legszebb dalait. Mindig kész-örömmel vállaltam a talantumos magyar munkák bemutatását. Nemcsak itthon, de külföldi szerepléseim során is szívesen írtattam másorba hazai szerzőink dalait. Berlinben és Konstantinápolyban sok megértője akadt a magyar daloknak, különösen azoknak, a melyek bánatos dallamukkal legjobban férdőznek a hallgató szívéhez. A magyar szerzők dalainak a megválogatásában mindenkor önzetlen és lelkes segítőtársam volt kitűnő korrepetitorem: Rékai Nándor karmester, a ki finom muzikális ösztönével, rögtön felismeri az értéket és szívesen foglalkozik vele.

De hiszen írom kellene valamit operai pályafutásomról is, a mely, mint már említettem, nem igen lévelkedik fejlegyészre méltó eseményekben. Mindig ülttem, ha kedvemre való szerephez jutottam és ha alkáltsámat elismeréssel méltányolta a sajtó és a közönség. Mielőtt az Operaház kötelekibe léptem, tisztán csak privát úton végeztem énektanulmányaimat. Maleczkyné volt a mesternőm. Hálával tartozom neki, hogy kiképezetésemet igazán megkülönböztetett gondallal és szeretettel végezte. Igaz, voltam hat hónapig Párisban is! Lorraine, a «Conservatoire» énekprofesszora volt ezen idő alatt mesterem. A vendégzercplése révén nálunk is ismert baritonista minden áron «kontra alto-t» akart belőlem nevelni. Lírai szopránommal, — szörnyű is kimondani, «Fides» exponált al-áriáját énekeltette velem, és ehhez hasonló mély fekvésű szólomokat erőszakolt réám. Hangban, fizikumban mindjobban megéreztem, hogy Lorraine hamis irányban halad hangom karakterének a megállapításában. Ha idejekorán nem eszmélek rá, hogy művészi tévedése milyen végtelen lehetett volna pályámra nézve, úgy ma aligha énekelhetném a magas c-ig és cisz-ig felmenő szopránpartie-kat: Aida-kat, Sulamitokat, Butterflykat stb. A gyors elhatározást, hogy félbeszakítom párisi sejouromat, gyors cselek-

vés követte. Hazajöttem és hála néhai szegény jó Lóry doktor szakértelmes beavatkozásának, a mely pár hétre abszolút pihenést parancsolt, hamarosan visszatérhettem dminiumcumba: a szoprán-kulcs birodalmába, a hol hál'Istennek ma is pompásan érzem magamat. Szerettem Páris, mert ott sok zenei műveltségben volt részem, a mi nagy befolyással volt zenei ízlésem fejlődésére is, de ha Lorraine úr abszurd tévedésére gondolok, mint egy rossz álmot, úgy hessegetem el magamtól a verejtékes énekelések kellemetlen emlékeit.

M. Medek Anna.

M. MEDEK ANNA OTTHONÁBAN.

A frontmögötti háborús életnek is vannak hadiszínterei. A nycmörtanyák, a kórházak, a különböző piacok, várakozó, didergő asszonyokkal megtömött utcájardák, a nycmor, a lázarság és az élelmiszerhiány szomorú csatamezőin kívül, a háborús jótékonyág is felütötte táborát nagy Budapesten. A pesti hadiszíntereken bár nem cmlik patakokban a vérzivar, de valamennyin egyenlően, a megfeszített fáradalmak, a küzdelemben megrppant emberi erő ölcmrtálycs verejtéke duzzad dagadó árrá... A jótékonyág küzdőterén is, hol nem annyira az állami «evallérság» bírközik meg a szomszédos nycmorúság csillapításával, mint inkább a lelkes, az áldozatkész, a türelmes társadalom... Néhéz csaták folytak ezen a harcmezőn. Odavetett fillérek mérköznek meg az inség és szenvedés pergtüzeivel...

Ennek a hadiszíntérnek katonái: az adakozó társadalom, előharcosai pedig azok a művészek, a kik buzgó áldozatkésziséggel állanak szolgálatában a gyűjtés feladatát biztosabb sikerrel megoldó előadások jótékony céljában.

Minden túlzás nélkül, őszintén meg lehet állapítani, hogy a művészek között a háborús jótékonyág senkinek sem köszönhet annyit, mint Medek Annának, a nagy magyar énekesnőnek, ki immár három esztendő óta lankadatlan áldozatkésziséggel adja oda tüneményes művészetét a szenvedők segítségéért. A Klotild-palotában levő nyugodalmas családi fészkének békebeli csendjét, megtörte a lázas szorgalom: gazdag repertoárjainak nagyarányú és mindig sürűbb és sürűbb kibővítése, a folytonos próbákban szakadatlanul esendül fel a legszebb

szoprán, — a poétikus, finom, stílusos «Elza» magyar dalokat énekel...

Ott találjuk őt a háború elején a hangversenydobogón... Az «Aida» hatalmas drámai erejét, meleg lírai lágyág váltja fel s a ragyogó tehetségében gyönyörködő közönség nagyszerű művésznőjében felismeri a daléneklés mesternőjét is... Később már külföldön is hirdeti a magyar művészet dicsőségét. Először Hamburgban szedi a siker virágait, majd a berlini «Beethovensaal»-ban esendül fel ragyogó szopránja, aztán jön Bécs, Szófia, Konstantinápoly... Hamburgtól le, egészen Konstantinápolyig, a jótékonyág mellett apostoli buzgóságot is fejt ki a magyar művészet érdekében, mert másorában nemcsak Schubertet, Brahmsot, Mozartot vitte magával, hanem a magyar szerzőket is, Hubay Jenőt, Székácsot, Tarnayt, ifj. Lányi Ernőt, Rékayt, Diczl, Szendyt stb. A külföld végre megismerkedhetett egy magyar énekesnővel is. Maga az érdem, méltó Medek Annához, az internacionális értékű, nagy művésznőhöz.

Rendkívül sok hangversenye volt itthon is a három esztendő alatt. Most legutóbb a Magyar Vöröskereszt Egylet javára rendezett egy önálló hangversenyt a Zeneakadémiában, melyet másnap követett a Vigadóbeli nagy Elite hangversenye Slezák Leóval a Magyar Hadsegélyező javára. Mindkét est, felejthetetlen szép emlékekkel ajándékozta meg Budapest közönségét. Mű-

M. MEDEK ANNA SZALONJÁBAN.

M. MEDEK ANNA KIS LÁNYÁVAL, ÉVIKÉVEL, A GYERMEKSZOBÁBAN.

sorának legnagyobb része ezuttal is magyar dalokból állott s a ki hallotta tőle az ifjú Lányi Ernő muzikájában felcsendülő «Szerenádok»-at, az sohasem felejtetheti el Medek Anna mélyérzésű előadását.

Pompás művészetét az itthoni értékes elismerésen kívül, a külföld legszebb elismerésének büszke emlékeit őrizi a művésznő, a kit meglátogattunk családi otthonában. Ott, finom, artistikus ízlésű millió fogja körül őt, a hol mindenütt felcsillan meleg művészetseretete. Az ampír butorok között, finom művű üvegsekreány, a művésznő kincses ládája. Fent a szekrény lapján Lohengrin és Elza poétikus jelenet egy művészi porcellán figurában megörökítve. Bévül, az üvegajtó mögötti polcokon a kincsek: a sikerek emlékei, a «Margaretha» drága porcellán alakja. A jótékony hangversenyek emlékei között feltűnik a Mollináry tisztek gazdag aranyhímzésű hóféhér szalagja, majd a nagy művésznő frontjának nagy dicsősége: a hadiképtényes, magyar Vöröskereszt díszjelvény, a bolgár király által adományozott «Tudomány és Művészet» nagy ezüst érme és a Vörös félhold ezüst érme.

A falakon köröskörül művészi festmények: Gartner hollandi festő halászképe, Tolnai Ákos hangulatos idillje, Feszty mesternek gyönyörű tájképe, de megpillantjuk finom művészi részkarokban ismét, Lohengrint és Elzát. A poétikus «Erzsébet», a finom «Pillangó kisasszony», a nagy-

M. MEDEK ANNA MINT EGYIK SZEREPÉT NÉZEGETI FÉRJÉVEL, MERKLER ANDORRAL. Jelfy Gyula félfotója.

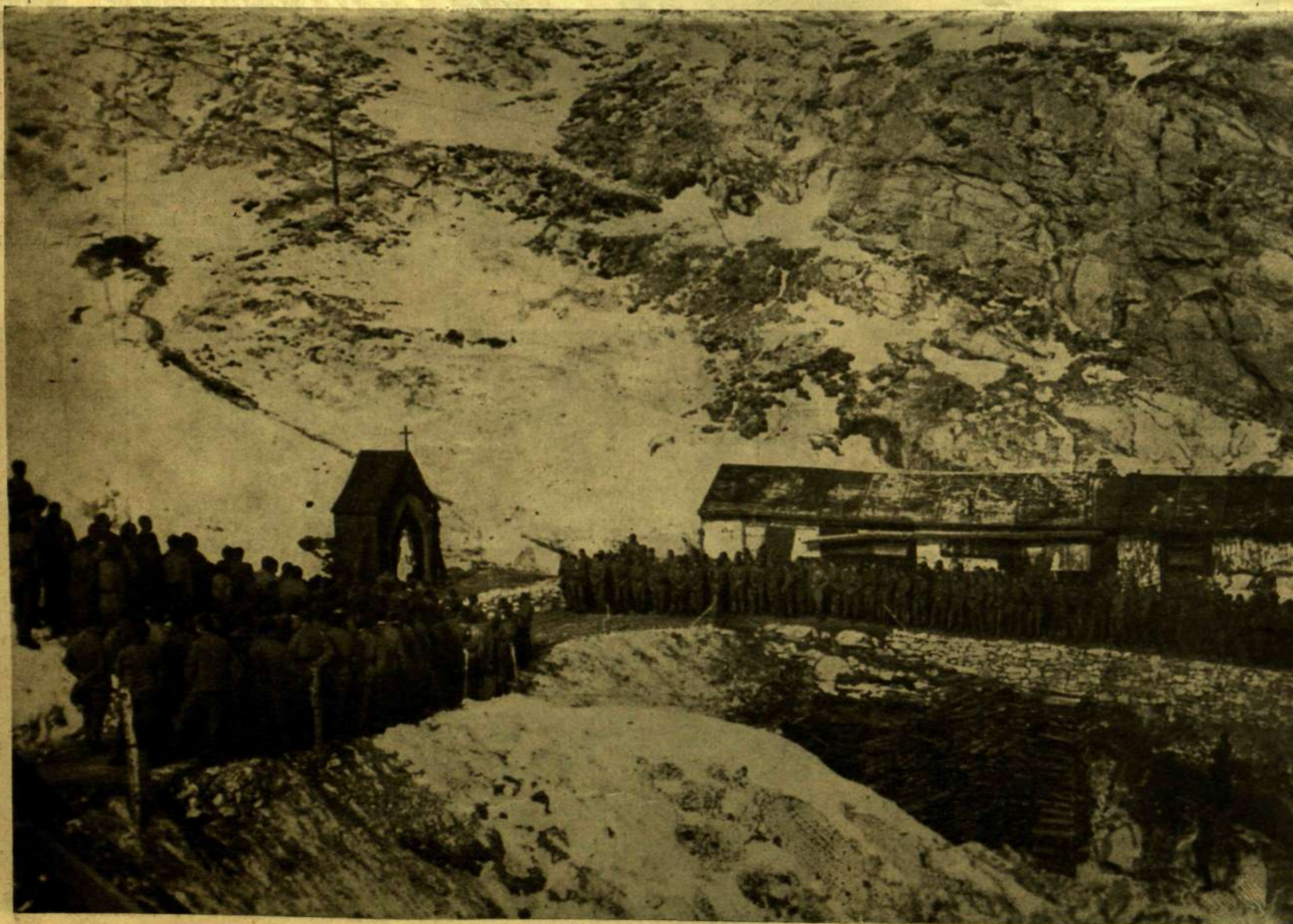
szerű «Sieglinde» és «Eva» különben ott található az úriszobában is, nemkülönbön a tágas ebédlőben, melynek impozáns előkelőségét szintén ampír butorok adják meg.

De hát voltaképpen, mint előbb is említettük, ezek a termek nem szolgálják a művésznő pihenését. Ez az ő «hadiszíntere» lázas, előretörő művészetének területe... Az igazi otthona, békés pihenője ebben a művészi hajlékban a legegyszerűbb és mégis a legragyogóbb szoba: az Évike birodalma. Napsugárának, a művésznő édes, kicsi lánykájának szobája, hol semmi sem emlékezteti Medek Annát a művészetére. Ebben a szobában tölti Medek Anna szabad idejének legnagyobb részét, férjével, Merkler Andorral, a kiváló zenekritikussal együtt Napsugárka társaságában. Itt érzi ő legjobban magát, itt éli ő át életének legszebb perceit, ragyogó szerepeinek legnagyobb szerepét: az anyai szerepet.

Mert a poétikus, a szenvedő Pillangó kisasszony, az epekedő Margaretha a milyen stílusos a színpadon, olyan stílusos az otthonában is, úgy is, mint feleség, úgyis, mint anya... A legnemesebb, a legkedvesebb egyéniségű asszonyok közül való, olyan, a ki a maga elbájoló asszonyiságával békességet, harmóniát, nemes boldogságot áraszt melegszerű lélekkel mélységeivel a családi életbe...

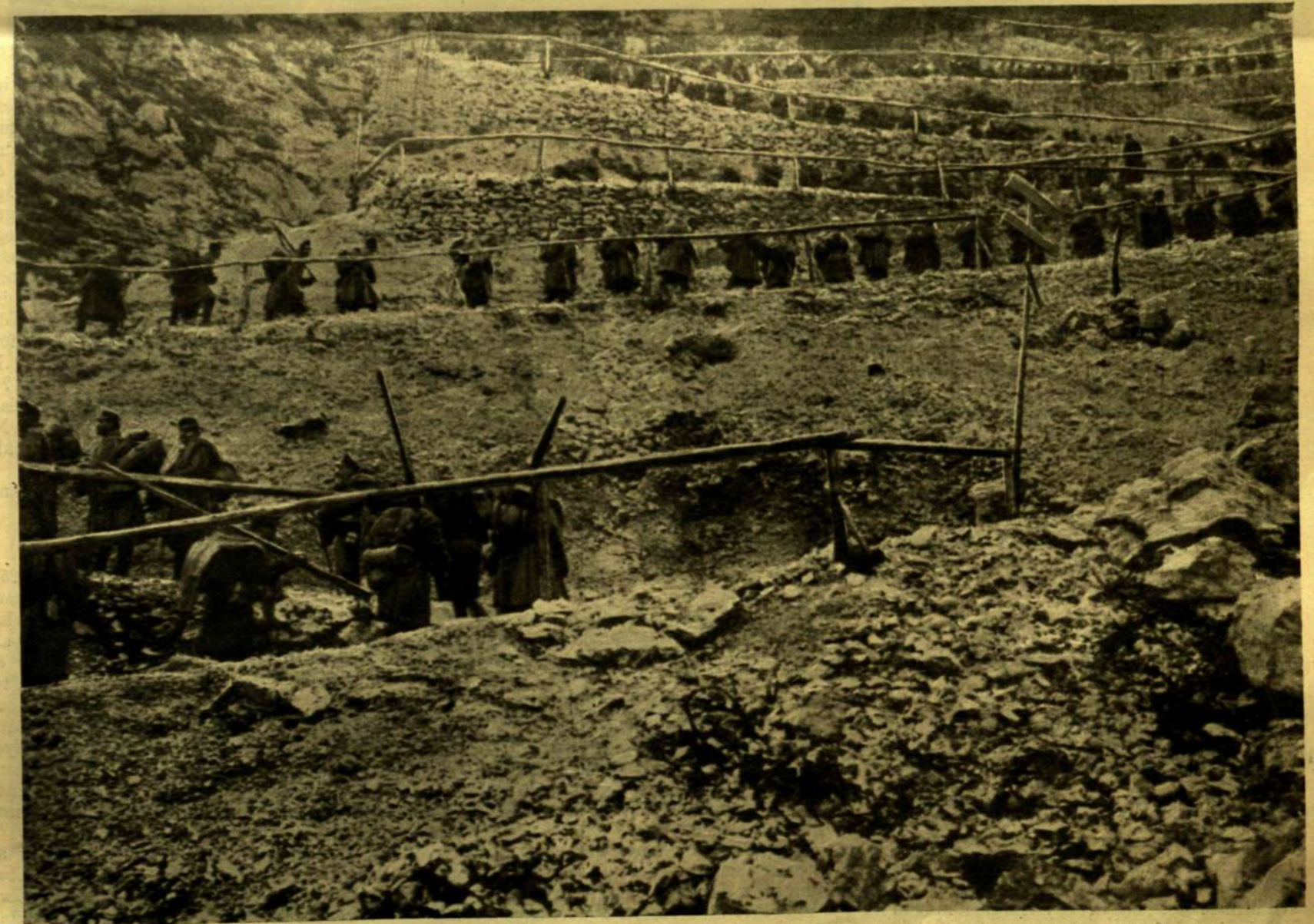
KATONAI TEMETÉS A FRONTON.

MISE 2000 MÉTER MAGASBAN.
AZ OLASZ HARCZTÉRŐL. — Grausz Sándor felvételei.

TÁBOR A FELHŐK KÖZÖTT.

MENET HEGYNEK FEL.
AZ OLASZ HARCZTÉRŐL. — Grausz Sándor felvételei.

DRÓTAKADÁLYOK AZ ÁLLÁSOK ELŐTT. — Jely Gyula a harcstérre kiküldött munkatársunk fővétele.

A MARQUISNŐ SZERELMES LEVELEI.

Írta BRAUN LILY.

(Folytatás.)

A mit érzek, mióta Froberget elhagytam, az kimondhatatlan. Az elmúlt hónapok úgy néznek rám, mint jóbarátok, a kiket annál gyöngédebben szeretünk, mennél több redőt szántott arcunkba a szenvedés. Minden nap harez volt a kis vadállattal, a mely saját csodálatraméltó anyjának a szívet széttépi és semmin sem nevet rikoltozóbban, mint az ő könnyein.

De aztán jöttek az esték Önnel, Delphine! Az ablakfülké homályából hallgattam hárfajátékát; az asztalnál a lámpa rózsás világánál Ön hallgatott engem, mikor Rousseaut, Voltairt, Diderot-t, s közben a fiatal német költők, egy Bürger, egy Goethe pompás verseit olvastam fel. S gyakran együtt hallgattunk, a hogy csak nagyon meghittek tudnak egymás közt hallgatni. Az órák elrepültek, Ön fáradt szemmel bámult rám, s én elég vakmerő voltam azt képzelni, hogy ön nem tud tőlem megválni.

Míg aztán egy nap hallottam — sohasem beszéltem róla; Önnek nem szabad előttem szegyenkezni. Azóta azonban minden éjjel ajtaja előtt állottam, hogy betaszítsam és elrántsam oldaláról a férfit, a ki mivel rákényszerítette Önt, hogy a nevével viselje, azt hiszi, joga van Önre. Tudott-e ő az őrségemről? Félt-e a dulakodástól egy asszonnyal, a mely még az ő eltoppult érzése számára sem épen dicsteljes? Vagy a fulében csegett még a kiáltás, a mellyel a kétségbeesett nő eltaszította magától: «nem akarok még egy szörnyszülöttet tőled!»

Ne haragudjon rám, hogy ezt a szörnű titkát érintem. Nem tehettem másként. Biztosnak kell benne lennie, hogy él egy ember, a ki holtan is elzárna az Önhöz vezető utat, a ki nem riadna vissza a legszörnűbb tettől sem, ha ez volna az Ön boldogságának az ára.

Gróf Chevreuse Delphinehez.

Versailles, 1778 augusztus 8.

Legbájosabb! Lehetőség az, hogy az az elragadó asszony a megható fehér vászonruhában, a széles berçerevel kibontott firtein, annak a nevével viseli, a kit én egykor imádtam?

Büszke marquisnő volt ő; gögösen kopogtak magassarkú cipői a versaillesi parketten, a szemében nevetett a könnyelműség, az ajka ragyogóan piros volt. De ez a Delphine, a kivel tegnap találkoztam, puhatalpú cipővel lebeg a gypsőnyegen, a szeme mély és titkokkal teljes, mint a tenger a holdas éjszakában, az ajka halvány, mint a soha nem esőkölt leányajk.

Elvből hűtlen vagyok; a ki azt hiszi, hűséget kell követelnie, az már elárulta a szerelmet. És Önt, legszebb Delphine, sokkal forróbban szerettem, semhogy hű maradhattam volna hozzá. Van-e erősebb bizonyítéka hűtlenségemnek, mint hogy ma a lába elé vetem magamat? A nő egész csodálatos átalakuló képességével, a mely hozzáalkalmazkodik a természethez, mint a virág a tavaszhoz, a nyárhoz, az éjszakához, a reggelhez, az esőhöz és a napfényhez, — mindig ugyanaz és mégis mindig más — Önből új Delphine kelt. Ezt, csak ezt szeretem én, és reménytelenül kell szeretnem. Mert az én arczom mellett a sors, a nagy formáló művész közbönsen ment el s csak a kontár, az idő festett néhány parányi redőskét bele.

Nem akarom csalódásba ejteni, Delphine: ha most filozófusok is, azért még nem vagyok filozófus; csak egy tudományt tanulmányoztam: a szerelmet. És oly biztosan, mint egykor, mikor oly boldog voltam, hogy Daphnist beavathattam az édes misztériumokba, tudom ma, hogy Delphine elped a szerelemért.

Altenau úr multkor olyan büszkeséggel, mintha ez az ő műve volna, beszélt a könyvekről, melyeket ön olvasott, a jótékony intézményekről, melyeket Ön Frobergben alapított. Közben ránéztem Önre, a keskeny arczára, gyászoló szemreire és borzongattam a hideg.

Tudja-e, hogy a királyné miért hajszolódik ki-elégíthetetlenül egyik ünnepről a másikra és nincs elég drágaköve, a mivel forró bórét befődje? Tudja-e, miért lelkesedik De Nesle marquisnő és Tous grófnő Rouelle úr kémiai experimentumaiért és miért tanult a kis Coigny holttesteket boncolni? Mivel a szerelem element mellettük, mivel — gyávaságból vagy érényességből? — engedték elmenni maguk mellett! Önnek van férje — azt jelenti ez, hogy van szerelme? Volt szerelme is, — kimerítette ezzel a szerelmet? A szerelem mély, mint a tenger, gazdag, mint a föld szive, változatos, mint a ruhája. A tárgya változhatik, mint a nemzedékek a földön; ő maga megmarad. De ha a föld nem terem embereket, léteznék-e akkor? Ki látná, ki érezné, ki énekelné meg pompáját?

A nők hamarabb öregeszenek, mint a férfiak, mondják. Mert a férfiak tovább szeretnek. Nonon de l'Enclos örökké fiatal volt, mert örökké szeretett.

Meg fogja Daphnis engedni, hogy Delphinét fölvegyem iskolámba?

Altenau János Delphinehez.

Páris, 1778 augusztus 25.

Hivatkozok legutóbbi levelémre, drága marquisnő, és azt követeli tőlem, hagyjam el a házat, kerüljem a közellét, mert Mesmer úr azt hiszi, kúrájának hatását veszélyezteti az én ellentétes magnetizmusom. Ámbár biztosan tudom, hogy Mesmer úr nem a magnetizmusomtól fél, hanem világos tekintetemtől és kételeyimtől, a melyek elvonhatnak tőle egy ilyen értékes pácienset, mégis engedelmessé lettem. Búcsú nélkül, éjnek évadján mentem el Öntől, mint egy gonosztevő. Talán máskülönbem nem tudtam volna uralkodni magamon.

Utolsó hosszú beszélgetéseink egyikének alkalmával mondta Ön: «Mennyivel boldogabbak voltak Homér kortársai, mint mi! Minden tóban és minden forrásban driádok és nimfák laktak, ránk nézve pedig üres lett még a mennyország is!» De nem pótolja-e tudásunk az elvesztett hitet, szükséges-e, az ürességet megint fantó-

okkal megtölteni, boszorkánymesterekben és varázsigékben bízni, mint a legsötétebb középkorban? Ön fáradt, drága Delphine, álmatlan éjszakáitól, ki van merülve önkínzó gondolatoktól; máskülönbem nem tévedne el mindabban a megismerésben, a melyek még kevéssel ezelőtt gazdaggá és erőssé tették. Az önpusztítás borzalmas művén dolgozik és mindezt egy olyan teremtséért, a mely rosszabb, mint egy állat. Még egyszer könyörgök Önhöz: ne hozza áldozatul önmagát ennek a gyermeknek, a melynek nincs joga az élethez és legjobban egy gyógyíthatatlanok számára való intézetben volna elhelyezhető. Tudom, Ön azzal felel, mint már oly gyakran: «Mim van akkor az életből?» Az élet, Delphine! Mint barátja beszélék Önhöz, a ki eltemette legmerészebb álmát, hogy Önnek vezetője lehessen egy új világba.

Panaszkodik a világ elistentelenedése miatt. És mégis van egy hatalom, a mely pótolhatja a menny és föld minden isteneit. Mélyebben belené az emberek szívébe, mint ők maguk, biztosabb védelmet biztosít, mint a miket bámi isten szerezhetett és nagyobb erőt ad, mint a hit, a mely hegyeket mozdított el. Mivel én megadtam magamat neki, attól a pillanattól fogva, mikor Laval Delphine az életembe belépett, olvasni tudtam a belsejében, mint valami nyitott könyvben. Elfődött érzést találtam, alvó reményt; érzékeim forrása kirajzolta nekem saját boldogságom tündöklő képét, úgy hogy nem akartam látni, a mit láttam. Most, mikor tudom, hogy azt az asszonyt, a kit szívem minden erejével szerettem, soha nem mondatom magaménak, meg akarom menteni legalább legnagyobb ellenségétől, önmagától.

Ön szeret. A büszkesége tiltja csak, hogy ezt bevallja. Ön remél. Beteg lelkiismerete akadályozza csak, hogy ezt a reményt életerejévé tegye. Legyen bátorsága önmagához. Tartsa

fenn magát a férfinak, a ki elment az idegenbe, mert Ön által elhagyottak hitte magát. Minden szó, a melyet leírok, mélyen beledőfi az aczélt a szívembe. Mindegy. Első feladatomban az életben az Ön boldogsága.

Altenau János Delphinehez.

Páris, 1778 szeptember 18.

Hogy köszönjem meg sorainak jótéteményét, drága Delphine, a melyek legvilágosabban az-zal beszélnek, a mit elhallgatnak. Egyetlen barátjának nevez, mert úgymond, csak a barátság tud önzetlen lenni. Ezzel be akarja bizonyítani nekem, hogy családomb saját érésembe! Hogy legyenek tovább is barátja, mondjam meg, hogy megy dolgom.

Nem akarok erre banális frázisokkal válaszolni, hanem inkább megkísérlem egykori beszélgetéseinket folytatni, tehát lehetőleg személytelennek lenni. A benyomások, melyeket régi körömbe való visszatérésemkor kaptam, még jelentősek arra, hogy előadhassam őket Önnek.

Nagy előharcosaink halála óta mély depresszióval találjuk magunkat szemben, nyugtalanító, lázas, gyakran szentimentális tömeget találunk, a melyben a közönséges az uralkodó. Az a néhány öreg, a ki megmaradt, sokat vesztek erejükből és befolyásukból, klikkeké vannak szagatva. Elmúlt volna az enciklopédisták ideje a nélkül, hogy az a gyümölcs nőne ki a magvaikból, a melyért mi dolgoztunk?

A régebbi idők üldözései nagyokká és erőssé tették őket. Hogy az üldözések ellen védekezzünk, minden erőnket meg kellett feszítenünk, szorosan össze kellett állanunk és a komoly meggyőződés tüzevel kellett a szellemi világot meghódítanunk. Csak így lehetett a közélet viharzó tengerében az enciklopédia vilá-

gító tornyát fölépíteni, melynek csúcsáról építő az egész mindenséget belátták és minden hajónak irányt adtak. Nem elég jellemző már az az egy is, hogy azok a férfiak, a kik ezt a művet alkották, ma napicikkeket írnak a Mercure de Franceba?

Aztán jött az az idő, mikor Európa hőseivé tette az üldözötteket, mikor egy Voltaire, egy Montesquieu, egy Rousseau hírneve diadalmaskodott a máglyákon, a melyeken műveiket elégették, mikor az elnyomott emberiség, a megbeestelenített ártatlanság a ferney-i patriarchánál talált menedéket s az ő nevében az ész és igazságosság nem egyszer győzött a világ minden hatalmasa fölött.

Az üldözések alábbhagytak, a filozófusok néhány elve általános elismerésre jutott, eszmék, mint a magyzalak a fákról és virágokról elváltak tőlük és betöltötték a levegőt. Közben azonban meglazult az emberiség egysége; Rousseau elválása az enciklopédistáktól a belső bomlást nyilvános botránnyá tette. Oppozíciója Holbach és követőinek materializmusa ellen világosan megmutatta, hogy az ekkora biztonsággal hirdett meggyőződések és megismerések is ingatag talajon állnak.

Az egyház és a kormány képviselői, sőt maga a versaillesi udvar is felhagyott a filozófusoktól való félelemmel. Voltaire diadalmi napja Párisban az ő veresége volt.

Mikor tegnap pesszimiztikus gondolataimba elmerülve a Café de la Régenceben tartózkodtam, ott találtam Gaillard urat, a kivel hosszasan társalogtam. Nevetett levertségemen, — nem vidáman, hanem keményen nevetett. «Mit tesz az, hogy Rousseau nyavalyás volt, Voltaire pedig saját tanításainak árulója — mondta — a gondolkodók eszméi nemzik a tett embereit. Azt hittem, Neckerre csélez, kinek tevékenysége oly hangos elismerésre talál a népnél. Még

SÁVOLY JÁNOS EZREDES HONVÉD DANDÁRPARANCNOK ÉS BOZÓ PÁL ALEZREDES EZREDPARANCNOK AZ ÁLLÁSOKBAN.

Jely Gyula, a harcstérre kiküldött munkatársunk fővétele.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az árnyék. Vör Mátys regénye figyelemre méltó kísérlet egy nehéz és rendkívül bonyolult irodalmi probléma megoldására. A művész-természet pszichológiai problémája ez: milyen fizikai és lelki szervezeti lény az alkotó művész? Milyen pszichológiai feltételek és körülmények tesznek valakit művészi alkotásra képesé? Milyen viszonyba kerül az ily módon művészi képességgel megáldott és megvert ember önmagával és a világ realitásaival s milyen komplikációk származnak abból a sűrűdésből, melybe a művész a reális világgal kerül. Az író szerint — s ebben igazat kell adni neki mindenkinék, a ki igazi művész ismert s fogalma van a művészt pszichológiai képeről — a művész első sorban túlfinomodott idegrendszerű lény, a kit az emel ki a normális emberek tömegéből, hogy sokkal intenzívebben reagál mindenre, a mi őri, intenzívebbül éli egész életét, érzékszervei másképp is sokkal élénkebben perczipálnak mindent, tudatosabban s mélyebben foglalkozik önmagával s a világgal, meglát, érzékeny készülék módjára felg s újra értékkel olyan dolgokat is, a melyek mellett a normális emberek a megcsókás vakságával haladnak el, — mindebből pedig sajátosan túlfeszült, a normálitól eltérő, tehát pathológikus idegállapot keletkezik, a mely a művészt folytonos nyugtalansággal, epesztő sóvárgással tölti el s külső-belső egyensúlyát rendkívül ingatagá teszi. Vör Mátys művésze, Lithván, a hírneves író, azon kőködik s bukik el a regény során, hogy ennek a megingott lelki egyensúlyá-

Szurmay Sándor honvédelmi miniszter a hadirepülőgép-kiállítás megnyitásán.

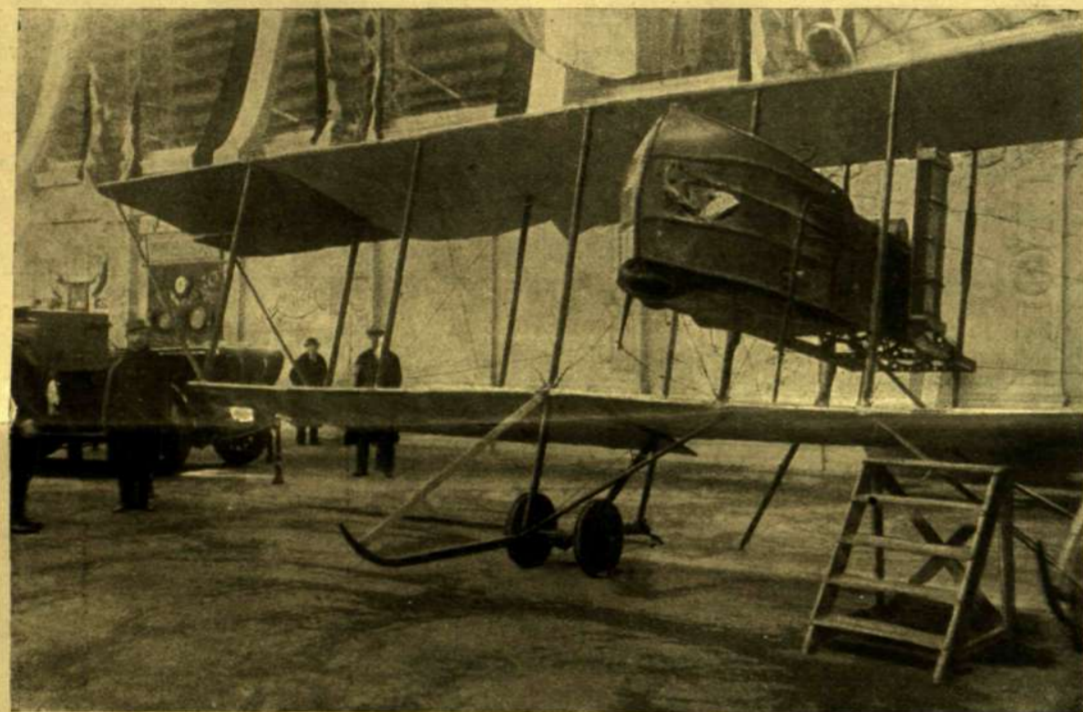
egyszer nevetett. «Necker?» kiáltott fel gúnyosan, olyan ember, a ki írásában és nyilvános beszédeiben hízleg a népnek, titokban pedig a királylyal a zsarnokság fegyvereit köszörüli!»

Este elvitt a klubjába, a hol szenvedélyes viták tanúja voltam. Fiatalemberek a polgári osztályból vetélkedtek minden fennálló dolognak szidalmazásában vallás, monarchia, művészet, nők, még a máskülönben annyira dicsegett amerikai szabadságharc is — semmi sem maradt megkímélve keserű gúnyjuktól. Kedvetlenül indultam el tőlük; Gaillard elkísért. «Ezek azok a tett emberei?» — kérdeztem. «Bizonyára — felelt ő, — hogy építeni lehessen, előbb rombolni kell.»

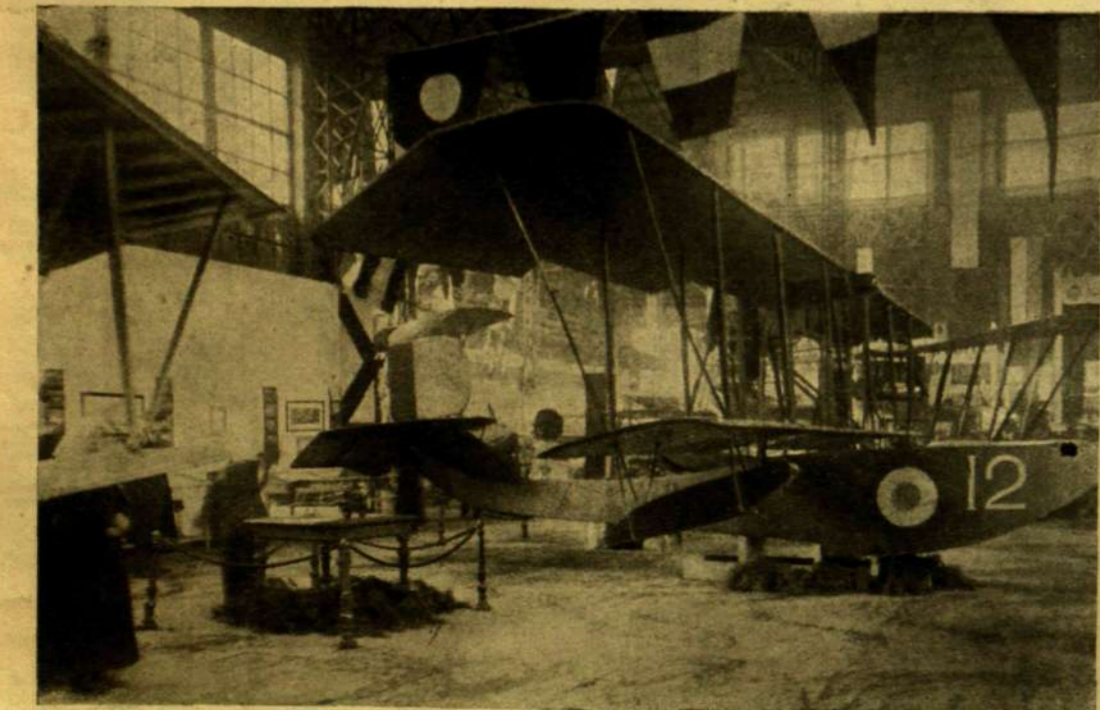
A Palais-Bourbon előtt különben találkoztunk a marquisal, a ki e késői időben köpenyébe burkolózott, hogy fel ne ismerjék. «Gyakori vendég anyám hátsó szobáiban» — mondotta Gaillard úr. Azt hiszem, drága Delphine, ez a felfedezés feloldja Önt minden tekintet alól. Természetesen nem fogom elmulasztani, hogy nyomon kövessem, hogy biztos fogantyút adjak ezzel Önnek, ellene.

Négy hét alatt tehát eldőlt a gyermek sorsa; föltételezem, Mesmer úr lesz olyan okos és kitolja további négy hétre ezt a döntést.

(Folytatása következik.)

Zsákmanólt olasz repülőgép, a mely a Görz elleni harmadik repülőtámadás alkalmával egy gyümölcsös-kertbe zuhant s a vezetője meghalt.

Zsákmanólt francia tengeri repülőgép, a melyet Banfield sorhajóhadnagy lőtt le Trieszt mellett, a melynek megfigyelője a küzdelemben életét vesztette.

A BUDAPESTEN MOST MEGNYILT HADIREPÜLŐGÉP-KIÁLLITÁSÓL. — Jelfy Gyula felvételei.

nak stabilitást adjon, lelke nyugtalanságaival szemben valami ellensúlyt szerezzen, mert emberi szellem nem bírja ki azt a zaklatottságot, a mely az ilyen egyensúlytalanságból keletkezik. A művészet nem tudja neki megszerezni a szükséges ellensúlyt, mert épen a lélek egyensúlyávesztéséből kifolyólag megingott a föltétlen hite művészetében és önmagában, — a szinte önkívületi állapotban való alkotó tűz és a csüggedt kételkedés végletei között hanyódik. Kívülről kell támasztékunk jönnie, egy nő képében, a ki hozzá méltó szellem a ki kapocs lehetne közte és a reális világ között s ezzel nyugvóponttra tudja juttatni nyugtalanságát. Már-már megtalálja a nót Verona szeméjében, a boldog vágy extázisait éli át, a beteljesülés küszöbén azonban egy véletlen feltárja előtte, hogy az egész csak aljas komplot, a nő hitvány szerepet játszott előtte, hogy egy más férfival való bűnös viszonyának következményeire palástot szerezzen. Lithván erre követve lelkének hirtelen feltűnő látomását, eltűnik a világból. Látogatlag tisztán belső történet a regény, a mi külső dolog, esemény, korfiktus, reális történés benne, az mellékes, csak éppen apparátus s a mit az író közölni akar velünk, az nem cselekvény, hanem egy emberi lélek vívódásának írása. Ehhez képest nem is igyekszik érdekessé tenni, realisan egyénteni többi alakjait, az a három ember, a ki a regényben még szerepel, merő géma, relief nélküli formula, nem emberek, hanem Lithván az élethez való viszonyának jelzői. Sokkal erősebb reliefjük van azoknak a jelenéseknek, a melyekben Lithván saját lelki vívódásait vetíti ki: hallucinációinak, a melyek az alakok alkotására berendezkedett fantázia ideges túlzottosságának szelleményei s szinte valóságos tün-

nek fel az író clairvoyanceából életre kelt jelenetek, mint a melyeknek valami realitás a szülője. A történet minden fordulójánál a fantasztkikum határát súrolja, hol behatol a fantasztkikus területre, hol visszatér a reális világba, a szerint, hogy az író hol találja meg a mondánivalója kifejtésére való eszközöket. Az előadás erősen stilizált, csiszolt, gondosan alakított, sajnos, többnyire érezhetően papiros-izű mondatok igyekeznek formás hidasak építeni a mondánivaló és az olvasó megértése között, szimbolumok világának fel a stílusban is valami ideges nyugtalanság érezhető s bizonyára még jobban érezhető volna, ha az írónak erősebb volna az eredeti stílusalkotó ereje. A regény mindent összevéve figyelemre méltó erőfeszítése egy finom érzésű és becsületos törekvésű író talentumának arra, hogy magasabb rendű irodalmi probléma megoldásán próbálja ki képességeit.

A «Budapesti Szemle» májusi számába *Fraknói Vilmos* írt érdekes tanulmányt *Zringi a költő* tanulmányról, *Heinrich Gusztáv* a Macbeth-mondáról. *Szász Károly* közli *Fők Károlyról*, szanszkrét költészet érdemes fordítójáról szóló értekezését, a mely székfoglalója volt a Kisfaludy-társaságban. *Anadoki* alevi író *Angol levelek* címen kezd cikksorozatokat. *Ifj. báró Wlassics Gyula* a hatóság művészet-ápolás feladatairól ad cikket, *Erekly István* folytatja a tanulmányát *Teznernek* a rendi alkotmányokról szóló elméletéről. Szépirodalmi olvasmányok: *Alberto Insúa* spanyol író novellái és *Radó Antal* három verse. A *Szemle* rovatban *Ponoré Theodor* Emil nekrológja és társai kritikája, az *Értésítő* rovatban könyvismertetések egészítik ki a füzet tartalmát. A Budapesti Szemlé *Voinovich Géza* szerkeszti s a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 24 korona, félévre 12 korona. Egyes szám ára 2 korona.

Háborús művészi levelezőlapok. A 30. hónapét pótzászlóalj megfesteti az ezred nevezetesebb harcstéri jeleneteit művészek által az ezred muzeuma részére. Eddig *Juszkó Béla* a kanálhegyi támadást, *Norák Sándor* pedig a toporucz-rarancezi elmentámadást és a hazájáért elesett ezredkürtöst híven őrző paripának poétikus történetét festette meg. A 30. hónapét pótzászlóalj mind a három képről a legkényesebb ízlést is kielégítő színes képes levelezőlapot adott ki, a melyeket 20 filléres áron hoz özvegy- és árvaalap javára forgalomba. Harmincz darabos megrendeléseket 50 fillér póstaköltség és hat korona előzetes beküldése ellenében a pótzászlóalj hagyatéki csoportja (Budapest, IX. Soroksári-ut 42. V. 2.) intézi el.

A «Jó Pajtás», *Benedek Elek* képes gyermeklapja május 6-iki legújabb számába *Abonyi Emil* írt verset, *Szabóné Nogall Janka* elbeszélést, *Szemere György* folytatja *A kis káplár* című regényét, *Satrovay Kálmán* érdekes cikket írt a csillagokról, *Avár Gyula* elbeszélést, *Fábiáné Biczó Ilona* szép képet rajzolt, *Benedek Elek* folytatja *Rókáné komámasszony* mulatságos esetét. *Tarka mese*, rejtvenyek, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A *Jó Pajtás-t* a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, negyedévre 3 korona, egyes szám ára 2 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal, IV. ker. Egyetem-utca 4.

A HÁBORÚ NAPJAI

Április 26. Az orosz tüzéség több helyütt kivívta ügyünk megtorló tüzelését. A nyugati harcstéren az angolok Arrasnál már csak részletes támadásra tudtak összeszedelőzködni. A Scarpetól délre támadó hullámok háromszoros rohamra mind visszaozónlott. Egyes szakaszokban meglehetősen erős tüzéségi tűz. Gavrelle mellett a német állás a falu keleti szegélyén van. A német trónörökös hadcsoportjánál a helyzet általában változatlan. A Heurtebise majornál és attól keletre a németek előretöréseikkel megjavították állásaikat a Chemin des Dames gerinczen. Este Brayetól kétoldalt a németek véresen visszaverték a franciaók támadását.

Április 27. A nyugati harcstéren az arrasi csatatéren széles arcvonalon ismét fokozódott a tüzéségek harcza. A Scarpetól délre az arras-cambrai-országuton s annak mindkét oldalán az angolok támadását súlyos veszteségeikkel visszaverték. A német trónörökös hadcsoportjánál a tüzéségi harc az Aisne mentén és a Champagneban lassankint ismét nagyobb hevességre fokozódott. A Chemin des Dames mellett a németek gyalogsági harcban ismét tért nyertek. Macedóniában a Doiran-tólól délnyugatra az angolok eredménytelen előtörései.

Április 28. A nyugati harcstéren a Scarpe mindkét partján az ellenség folytatta a németek állásának és a mögöttük levő területnek a követését. A németek angol útegeket küzdöttek le. Monchnál több angol támadás veszteségteljesen összeomlott. Ma reggel a tüzharcz Looستól Quanting pergőtüzé fokozódott s utána csaknem az egész harcvezonalon ismét felújult a gyalogsági harc.

A német trónörökös hadcsoportjánál Brayenél és a Heurtebise-majornál sikertelen francia támadások.

Április 29. Az orosz harcstér több szakaszán élénkebb tüzéségi és aknavető tűz. A nyugati harcstéren Lenstől Quanting igen súlyos pergőtüz vezetett be napfelkelte előtt az április 28-iki csatát, a mely délen eldőlt, Anglia súlyos vereségével. Vírradatkor az angolok 30 kilométer szélességben előretörték, lökésük főcsúlya a Scarpetól északra Achevillel Roexig húzódo német állások ellen irányult. Rendkívül heves csata kezdődött, az angolok benyomultak Arleuxba, Oppyba, Gavrelle és Roex környékére, de a németek ellen-támadása visszaverte őket a németek régi állásain túl is, melyek Arleux kivételével mind német kézen maradtak. A Scarpe-mélyedéstől délre is megfiusultak az összes angol támadások. A harcstér szárnyain az ellenség támadó hullámai már a német tüzéség tüzeben összeomlottak.

Április 30. A mi harcstereinken nincs esemény. A nyugati harcstéren az angolok nagy támadások megfiusulása után csak egyes támadásokra vállalkoztak Oppy ellen a Douaiból Arrasba vezető úttól északra, de négyezres rohamban kimerítették erejüket. A Scarpe mindkét partján a tüzéség erős harczi tevékenysége. A német trónörökös hadcsoportjánál a németek visszaverték a franciaók több erőszakos felderítő kísérletét. Soissonstól a Suippeig a tüzharcz ismét fokozódott, az esti órákban a legnagyobb hevességet érte el s reggeli szürkületkor legerősebb hatásra emelkedett.

Május 1. A nyugati harcstéren Arrasnál a tüzéségi tevékenység a Scarpe mindkét partján erős volt. St. Quantinnél biztosító csapatok állandó harcza. Az Aisnenél, az Aisne—Marne csatornánál s a Champagneban Sillery és a Suippe-mélyedés közt a tüzéségi tevékenység tovább tartott; Soissons és Reims között kivált emelt heves. Előretörő felderítő csapatokat a németek visszavertek. Ma délelőtt a Champagneban a tüz erősebb hatásig fokozódott, délután korán Prosen és Auberville közt megkezdődött a franciaók friss hadosztályokkal intézett támadása, a mely megtörtött a németek szívós ellenállásán, a kik állásaik teljes birtokában maradtak. Balszerencsétlön esteli második támadásuk sem változtatott.

Május 2. A nyugati harcstéren Yperntől délre a tüzéségi tevékenység idonként növekedett. Az arrasi csatatéren, Lenstől nyugatra, Monchnál és Fontainesnél délelőtt az angolok előtörései meghiúsultak. Délről kezdve a tüzéségi harc újra fokozódott és éjjel is erős maradt. Cernynél

Kalodant
Fog-Krém Sarg, Wien.

Használhatatlan
FOGSOROKAT
film és ezüsttörmeléseket, higanyt, ezüstpapír hulladékokat, zálogszedényeket megrendelhető:
Gross Antal, Budapest, VIII., József-körút 23.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)
Gyár és VIII. Baross-u. 85.
Fiókok: II. Fő-u. 27. IV. Eskü-ut 6. Keckeméti-u. 14. V. Harmad-u. 4. VI. Teréz-krt 39. Andrásy-ut 18. VIII. József-krt 2. Telefon: Józ. 2—37

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. l. nál Budapest, VI., Andrásy-ut 21. és minden könyvkereskedésben megrendelhető:

MIKSZÁTH KÁLMÁN ÉLETRAJZA

Írta VÁRDAL BÉLA

A nagyevő író egyetlen részletesebb életrajza. Mikszáth arcképeivel díszített csinos kartonkötésbe.

Ára 2 korona 50 fillér.

Margit-Créme
A főrangú hölgyek kedvence szépítő szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összehatásban rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémeket utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel ellátott dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, zsirtalan vegyítés készítmény, amely a külföldön nagy felhőtést keltett. Ára kis tégely 2 K., nagy tégely 4 K. Margit-szappan 3—kor. Margit-pouder 1-50 kor. Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszertárban, illatszert és drogéria-üzletben.

Hűvösvölgyi Park-szanatorium
Klimatikus, physikalikus és diéta gyógyintézet. Budapest, I., Hűvöskút-ut 78. Villamos megálló. Telefon 145-90. Ajánlatos bel- és idegbetegeknek, gúllóknak, Hissókura. Szobák, egy mint eddig, az egész nyári évadra bérlehető. Egész éven át nyitva. Egész éven át nyitva.

Jóállás a biztos eredményért!
Patkánin
Ök-leles biztos patkánin-kezelés (nem méreg) emberre és háziállatokra nem veszélyes. Reitter Ök-leles nagybecserű ny. főkapitány és hajbaromlényszentőnek tanítalmánya, I. doboz 3 kor. Ismerlettel leírás kérdésre ingyen küld a Patkánin-gyár egyedüli elárulója, a Torontói Agrárbank R.-T., Nagybecskereken.

Csizfűrdő. Gömörmege.
Rádióaktív jód-brómos sósfűrdő. Teljes üzemben. Vényanyagcsere előmozdító ásványvíz. Ajánlatos gyermekeknek, serdülőknak, idegbetegeknek, gyomorbetegeknek, értelemszerűben szenvedőknek, stb. Gyógyvíz- és fűrdőismertő küld a Fűrdőgazgatóság.

Alapítva 1810-ben. **Haltenberger Béla Kassa**
ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás. A GYÁR TELJES ÜZEMBEN VAN. Gyász esetben ruhafestés feketére és egyenruhák tisztítása soronkívül.

LAKATOS LÁSZLÓ
uj könyve:
KÉT REGÉNY
(Rúth könyve. Julie)
A szerelem kinjai és gyönyörei két művészi képbe foglalva.
Ára 5 korona.
FRANKLINTÁRSULAT KIADÁSA.
Kapható minden könyvkereskedésben.

Költőzködéskor nélkülözhetetlen a lakásbérleti szabályok ismerete!

LAKÁSBÉRLETI SZABÁLYOK

Összegyűjtötte és magyarázta
Dr. PONGRÁCZ JENŐ
budapesti ügyvéd.

Tartalmazza Budapest-székesfőváros lakásbérleti szabályrendeletének hiteles szövegét és magyarázatát. Illeték szabályokat. A kapuzárás, víz- és gázsabályokat. Teljes joggyakorlatot stb., stb.

Harmadik teljesen átdolgozott kiadás.
Mindenütt kapható. Ára kötve 3 K 20 fillér.
Megjelent a Magyar Törvények, Franklin-Társulat zsebkijárási gyűjteményében.

Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) R.-T.-nál,
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám
és minden könyvkereskedésben.

Eredeti nagyság 20x28 cm. Törvényesen védve.
Tetszés szerint falra is függeszthető, asztalra is állítható.

Órizzük meg hősi halált halt kedveseink emlékét!

A világháború majd minden családból kiragad egy-egy kedves hozzátartozót, kinek emlékét szívünkbe zárva, feledni nem tudjuk. Ezeknek a dicső halált halt hőseinknek emlékét megörökítendő, igen díszes, szép kivitelű fényképtartó keretet, (fekete moiré alapon, ezüst nyomással) melybe hősi halált halt kedveseink arczképét elhelyezhetjük, egy levelezőlapon történő megrendelésre bérmentve küld

Méhner Vilmos kiadóhivatala,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Ára 2 korona.

VASÁRNAPI UJSÁG

19. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁJUS 13.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek:

Egészévre -- 30 korona.
Félévre -- 10 korona.
Negyedévre -- 8 korona.

A „Világkrónika”-val
negyedévenként 1 koronával
Külföldi előfizetésekhöz a postálalag meghatározott viteldíj is esztoolandó.

MAGYAR KÖNYVTÁR

Szerkeszti RADÓ ANTAL.

MÁJUSI SOROZAT:

Lengyel elbeszélők.

Sienkiewicz, Stasiak, Orzeszko,
Szymansky, Przerwa-Tetmayer.

843-844. szám. Fordította Bányaí Károly. Ára 72 fillér.

Ambrus Zoltán:

Régi és új szinművek.

Színházi bírálatok.

845-846. szám. II. sorozat. Ára 72 fillér.

Beöthy Zsolt:

Ferencz József királyunk és Erzsébet királynénk emlékezete.

847. szám. Két beszéd. Ára 36 fillér.

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (WODIANER F. és FIAI) R.-T.-nál
Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

A legkellemesebb otthoni szórakozás, egy

„WÁGNER“-beszélőgép

Tölcséres vagy tölcsér nélküli!

Gyönyörű kiállítású finom díófa vagy mahagoni szekrény. Szabdalmasított hangverseny-hangdobozzal felszerelt. Rendkívül erős, zajtalanul működő óraműszerkezete évekig tartó használat után sem szorul javításra. Hangja erős, tiszta és élhető. — Ára 1000 darab aczéltáffel (lemezek nélkül) 100 kor.-tól 500 kor.-ig.

A „Wagner” hanglemezek a legjobb gyártmányok.

Elsőrendű minőségű anyagból készülnek, miáltal hangvisszaadásuk tökéletes, tiszta és élhető. A 25 cm. átmérőjű, rendkívül sikerült felvételű dupla hanglemezek árba 6 kor. Erős hangú játszófük 100 darabja 10 - 15 - és 20 - K.

Lemezalbumok, a lemezek elhelyezésére finom kivitelben darabja csak 6 korona.

CSÁRDÁSKIRÁLYNÉ

Álom, Álom
Te rongyos élet
Egy a szíven, egy a páron

A jányok, a jányok
Hajmási Péter, Hajmási Pál
Mint egy bálványt, úgy imádtak

Három a kislány
Oh be duresás
Arva a ház
Drága szép muzsika
Tavaszi felhők
Már vége, már vége
Dál a három kislányról
Mágnás Miksa, Hopsza Sári
Cintányéros csudra világ
Háborus felvetelek
Katonasors I. és II. rész
Tábori ének I. és II. rész
Házért I. és II. rész
Bakanóták I. és II. rész

Katonanóták I. és II. rész
Csillagfényes nyári éjjel volt
Nem látlak én téged többé
Meggérem a liliest molnárt
Egy katona temetése
Kard és rózsza
Estére indul az ezred
Vasárnap várom a bakamat
Messez mentél nagyon messze
Dacumadár elszállsz dél felé
Őszel arra ébredünk
Felmegyek az Urstenhez
Kalapomon piros rózsza
Tyűh, de kutya jókötve van

Megjött a Sári
Harminckettes bakagyerek
Kerécs Anótrás
Ácsi cigány
Buzsika tetőn
Kárpátok görmezin
Zokogva sir az őzi szél
Mikor az est mesélni kezél
Zeuzsi kisaszony
Lesz még innep ezen a világon
Tiszaparti nóták
Egyszer mentem el a bálta
Stb. stb.

WÁGNER

«Hangszer-Király» országsszerile elismert elsőrendű magyar hangszerek és beszélőgépek áruháza
Budapest, VIII., József-körút 15.

Fényképes lemez-jegyzék ingyen. Telefon: József 71.

SZIKLAFÉSZÉK A DÉLTIROLI HARCTÉREN. — Jolly Gyula félvétele.